

JAARSTUKKEN 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1 Aanbieding.....	2
1.1 Samenvatting	2
1.2 Leeswijzer	3
2 Jaarverslag	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Wat hebben we bereikt in 2016?	4
Paragrafen	6
2.3 Inleiding	6
2.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	6
2.5 Kapitaalgoederen	9
2.6 Financiering	9
2.7 Bedrijfsvoering.....	12
2.8 Vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen	14
2.9 Rechtmatigheid	14
2.10 Bevindingen	15
3 Jaarrekening	17
3.1 Balans per 31 december 2016	17
3.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	19
3.3 Toelichtingen	20
3.4 Toelichting op de balans per 31 december 2016.....	22
3.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016	28
3.6 Verantwoording Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen.....	34
3.7 Deelnemersbijdragen	39
3.8 Datering opmaak jaarrekening	40
3.9 Vaststelling Algemeen Bestuur.....	41
3.10 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	42
4 BIJLAGEN.....	43
Bijlage 1. Overzicht van materiële vaste activa	43
Bijlage 2. Overzicht van reserves	45
Bijlage 3. Algemene beschouwing Omgevingsdienst Groningen 2016	46

1 Aanbieding

Voor u ligt de jaarrekening 2016 van de Omgevingsdienst Groningen (ODG). Deze bestaat uit een verkort jaarverslag, waarin de gerealiseerde productie op geaggregeerd niveau wordt toegelicht, en de jaarrekening waarin een toelichting op de balans en de exploitatierekening wordt gegeven. Daarnaast heeft elke deelnemer in februari 2017 een uitgebreid jaarverslag ontvangen op individueel niveau.

1.1 Samenvatting

De Omgevingsdienst sluit het jaar 2016 af met een gerealiseerd resultaat na bestemming van €312.000. Begroot was een resultaat van €0 na bestemming. In het onderstaande overzicht is in beeld gebracht hoe dit resultaat is opgebouwd en waar de verschillen uit bestaan.

bedragen x 1000	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
lasten	€ 14.444	€ 17.147	€ 16.685	€ 462
baten	€ 14.444	€ 16.534	€ 16.446	€ 88
resultaat voor mutaties reserve	€ -	€ -613	€ -238	€ 375
storting in reserves	€ -	€ 370	€ 370	€ -
onttrekking aan reserves	€ -	€ 983	€ 648	€ 335
Saldo reserve mutaties	€ -	€ 613	€ 278	€ 335
resultaat na mutaties reserve	€ -	€ -	€ 40	€ 40
aanvullende stortingen in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
aanvullende onttrekkingen aan reserves	€ -	€ -	€ 272	€ -272
Saldo aanvullende reservemutaties	€ -	€ -	€ 272	€ -272
resultaat na aanvullende mutaties reserve	€ -	€ -	€ 312	€ 312

De lasten zijn € 462.000 lager dan begroot. Dit verschil bestaat uit:

- lagere personeelskosten van € 1.017.000.
- lagere materiele kosten primair proces van € 242.000.
- hogere personeelskosten overhead van € 393.000.
- hogere kosten materiele overhead van € 482.000.
- hogere kosten voor projecten van € 22.000.
- lagere kosten onvoorzien € 100.000

De baten zijn € 88.000 lager dan begroot. Dit verschil bestaat uit:

- lagere deelnemersbijdrage van € 35.000.
- lagere projectbaten van € 53.000.

De onttrekking uit de reserves is € 335.000 lager dan begroot.

De aanvullende onttrekking uit de reserves is € 272.000 hoger dan begroot.

Resultaatbestemming

Zoals aangegeven sluit de Omgevingsdienst het jaar 2016 af met een positief resultaat voor bestemming van € 312.000. Wij stellen u voor dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve overhead 2017/2018. Deze reserve dient voor de dekking van de kosten voor de uitbreiding van de ondersteunende functies om er voor te zorgen dat de maatregelen uit het verbeterplan structureel worden geborgd. Met deze uitbreiding komen de ondersteunende functies op het niveau dat aansluit bij de reguliere omvang van soortgelijke uitvoeringsorganisaties.

Het Algemeen Bestuur zal op 22 juni 2017 bij het vaststellen van de jaarstukken over bovenstaande een besluit nemen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 vindt u een samenvatting van het jaarverslag van de Omgevingsdienst, waarin de gerealiseerde productie op geaggregeerd niveau wordt toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft de verplichte paragrafen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Hoofdstuk 4 bevat de jaarrekening met een toelichting op de balans en de exploitatierekening. Tot slot zijn in hoofdstuk 5 de bijlagen opgenomen.

2 Jaarverslag

2.1 Inleiding

Dit jaar is ervoor gekozen om de 24 individuele jaarverslagen vroegtijdig aan onze bevoegde gezagen voor te leggen voor besluitvorming in de individuele colleges. Dit in verband met de termijnen die gesteld zijn aan de vaststelling voor het jaarverslag. Deze individuele jaarverslagen zijn in het DB van 2 februari vastgesteld en ter kennisname aan het AB aangeboden van 17 februari. Daarna zijn de verslagen aangeboden aan de colleges. De individuele jaarverslagen bestaan uit een algemene beschouwing over 2016, de realisatie in termen van producten en diensten, eventueel meerwerk en een toelichting daarop waar nodig.

Als Omgevingsdienst worden wij gevraagd om in de jaarstukken een overzicht te genereren van de gerealiseerde productie in 2016. In dit hoofdstuk wordt hier op hoofdlijnen en in totaliteit een en ander weergegeven en verantwoord.

2.2 Wat hebben we bereikt in 2016?

Inhoudelijke verantwoording uitvoering 2016

Voor een inhoudelijke verantwoording over hetgeen wij als Omgevingsdienst in 2016 hebben bereikt wordt verwezen naar bijlage 1. Deze inhoudelijke verantwoording is overeenkomstig de tekst die onderdeel uitmaakt van het jaarverslag die eerder is aangeboden.

Deelnemersbijdragen en daaraan gekoppelde uren als basis voor af te nemen producten en diensten in 2016

De Omgevingsdienst Groningen is in 2016 gefinancierd op basis van input. Voor de volledigheid is in onderstaande tabel de deelnemersbijdrage en de daarbij behorende uren inzichtelijk gemaakt.

Deelnemers	Deelnemersbijdrage 2016	Beschikbare uren 2016
Appingedam	€ 75.708	990
Bedum	€ 29.155	384
Bellingwedde	€ 293.476	3.871
De Marne	€ 590.186	8.059
Delfzijl	€ 434.760	5.635
Eemsmond	€ 220.853	2.855
Groningen / Ten Boer	€ 740.107	9.571
Grootegast	€ 130.957	1.692
Haren	€ 45.116	610
Hoogezand	€ 1.951.817	25.141
Leek	€ 466.301	6.104
Loppersum	€ 65.676	860
Marum	€ 58.648	752
Menterwolde	€ 496.335	6.748
Oldambt	€ 355.854	4.650
Pekela	€ 231.804	3.053
Provincie	€ 4.712.977	55.061
Slochteren	€ 117.048	1.520

Stadskanaal	€ 1.293.159	17.701
Ten Boer	€ -5.625	190
Veendam	€ 568.971	7.505
Vlagtwedde	€ 682.127	9.298
Winsum	€ 67.451	872
Zuidhorn	€ 253.761	3.525
Totaal	€ 13.876.624	176.647

Tabel 1: Deelnemersbijdrage en uren in 2016

Verantwoording op basis van uren 2016

In onderstaande tabel is per deelnemer het aantal werkelijk bestede uren in 2016 inzichtelijk gemaakt en afgezet tegen de ingebrachte uren.

Deelnemers	Beschikbare uren 2016	Bestede uren in 2016	Procentueel gerealiseerd
Appingedam	990	570	58%
Bedum	384	394	103%
Bellingwedde	3.871	5.140	133%
De Marne	8.059	8.231	102%
Delfzijl	5.635	5.016	89%
Eemsum	2.855	2.826	99%
Groningen / Ten Boer	9.571	8.389	88%
Grootegast	1.692	1.020	60%
Haren	610	423	70%
Hoogezand	25.141	25.386	101%
Leek	6.104	5.010	82%
Loppersum	860	690	80%
Marum	752	647	86%
Menterwolde	6.748	7.090	105%
Oldambt	4.650	3.647	78%
Pekela	3.053	2.421	79%
Provincie	55.061	52.242	95%
Slochteren	1.520	1.130	74%
Stadskanaal	17.701	18.520	105%
Veendam	7.505	6.621	88%
Vlagtwedde	9.298	11.546	124%
Winsum	872	632	72%
Zuidhorn	3.525	3.395	96%
Totaal	176.647	170.986	97%

Tabel 2: Daadwerkelijke bestede uren afgezet tegen ingebrachte uren in 2016

Paragrafen

2.3 Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn 7 verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de Omgevingsdienst. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen niet opgenomen.

2.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt beschreven in welke mate de weerstandscapaciteit toereikend is om eventuele risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te kunnen vangen. In de gemeenschappelijke regeling en de nota reserves en voorzieningen is bepaald dat het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve en de post onvoorzien. De algemene reserve mag maximaal 5% van de jaaromzet mag bedragen. Voor het jaar 2016 is dit afgerond € 822.300. Uit de jaarrekening volgt dat de algemene reserve op 31 december 2016 € 776.700 is. De algemene reserve blijft hiermee binnen de bandbreedte die is afgesproken.

Risico's

In de begroting 2016 zijn de onderstaande risico's opgenomen. In deze jaarrekening 2016 geven we een toelichting of het risico zich wel of niet heeft voorgedaan.

De risico's waren:

1. LOS (leefomgeving systeem). Citaat begroting 2016: Op 1 januari 2016 zal LOS operationeel zijn. Ondanks alle voorbereidingen kunnen er toch knelpunten ontstaan. Om deze op te lossen is extra capaciteit nodig. De medewerkers kunnen dit niet naast hun reguliere taken doen.

In 2016 heeft dit risico zich niet voorgedaan, omdat de implementatie van LOS is uitgesteld naar 1 januari 2017.

We verwachten dat dit risico zich in 2017 voordoet, maar dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om dit risico af te dekken.

2. Extra taken uitgevoerd. Citaat begroting 2016: Uit de inventarisatie blijkt dat de Omgevingsdienst meer taken heeft uitgevoerd dan waarvan in het bedrijfsplan / DVO's is uitgegaan. Dan zijn er de volgende opties:
  - De deelnemer betaalt alsnog voor de uitvoering van de "extra taken";
  - De Omgevingsdienst voert de taken uit die overeenkomen met die in het Bedrijfsplan/DVO's zijn opgenomen;
  - De deelnemer is van mening dat de Omgevingsdienst het zelf binnen de begroting moet oplossen.

In 2016 zijn met twee deelnemers gesprekken gevoerd over de uitvoering van extra taken waarvoor geen contracten waren afgesloten. Het resultaat van deze gesprekken is dat de deelnemers in 2017 een bedrag betalen voor de extra uitgevoerde taken.

Het risico gaat zich in 2017 niet voordoen. Er zal frequent overleg zijn tussen de deelnemers en de accountmanagers, om zo te sturen op de uitvoering van de jaaropdracht. Als de vraag van de deelnemers hoger is dan de jaaropdracht, zal er overleg zijn over het al dan niet opstellen van een meerwerkopdracht.

3. Invulling specifieke vacatures. Citaat begroting 2016: Krapte op de arbeidsmarkt voor de invulling van deze specifieke vacatures heeft tot gevolg hogere loonsommen.

Het risico heeft zich in 2016 niet voorgedaan, omdat bij de invulling van deze specifieke vacatures geen sprake was van krapte op de arbeidsmarkt.

We verwachten dat dit risico zich in 2017 wel voor doet, omdat er kans is op onvoldoende aanbod van gekwalificeerd personeel voor o.a. de taakgebieden vergunningverlening en toezichthouders. Door onder andere in te zetten op interne mobiliteit hopen we dit risico zoveel mogelijk af te dekken.

4. Hogere deelnemersbijdragen. Citaat begroting 2016: De door de Omgevingsdienst uitgevoerde taken moeten voldoen aan de gestelde kwaliteitscriteria. In het algemeen zullen de producten van de Omgevingsdienst van een hogere kwaliteit zijn dan die de deelnemers zelf in het verleden hebben afgeleverd. Aan deze hogere kwaliteit hangt echter wel een prijskaartje. Deze hogere kosten zijn tot nu toe niet doorberekend in de deelnemersbijdrage (bron ontwerpbegroting 2013/2014). Vanaf 2016 gaat de Omgevingsdienst Groningen werken met een producten/diensten catalogus (PDC). Hierin staan de kengetallen en de kostprijzen per product deze kunnen hoger uitvallen ten opzichte van de berekende deelnemersbijdrage (bron ontwerpbegroting 2013/2014).

Na de start van de dienst is een zelfevaluatie uitgevoerd voor wat betreft de kwaliteit. Op basis van deze zelfevaluatie is gebleken dat de Omgevingsdienst Groningen op onderdelen nog niet voldeed aan de toen geldende kwaliteitscriteria. Door de inwerkingtreding van de Wet VTH per 14 april 2016 is het hebben van een Verordening Kwaliteit verplicht gesteld voor de gemeenten en de provincie. In de provincie Groningen is in 2016 een uniforme verordening kwaliteit opgesteld, hierin is op een vijftal punten afgeweken van de kwaliteitscriteria 2.1. Deze Verordening vormt de kaders voor de kwaliteit van onze dienstverlening.

In 2016 is een opleidingsplan opgesteld waarin gedetailleerd staat weergegeven welke opleidingen, cursussen en/of trainingen medewerkers gingen volgen. Gebleken is dat het volledige opleidingsplan nog niet tot uitvoering is gebracht. Ook de komende jaren zal nog verder moeten worden geïnvesteerd in de kennis en kunde van onze medewerkers, dit heeft de afgelopen jaren onvoldoende plaatsgevonden. In 2017 zal de prestatiecoach module van HR21 aangeschaft worden, waarmee continu gemonitord kan worden of wij als organisatie voldoen aan de Verordening Kwaliteit. Wellicht dat dit leidt tot eventuele consequenties, dit zal worden meegenomen in de overgang naar outputfinanciering.

De Omgevingsdienst Groningen gaat vanaf 2019 over van input naar outputfinanciering. Op dit moment wordt nog gewerkt op basis van inputfinanciering, om die reden heeft het borgen van de kwaliteitscriteria niet tot een verhoogde deelnemersbijdrage geleid.

Dit risico zal zich niet voordoen in 2017, omdat er nog steeds sprake is van inputfinanciering.

Kengetallen

Op grond van het gewijzigde Besluit begroting en verantwoording dienen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen te worden. Het gaat hier om de volgende kengetallen:

a. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De netto schuldquote geeft de verhouding van de schuldenlast van de Omgevingsdienst ten opzichte van de eigen middelen weer. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De Omgevingsdienst heeft geen vaste schulden.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Aangezien de Omgevingsdienst geen leningen heeft verstrekt is de netto schuldquote gelijk aan de voor leningen gecorrigeerde netto schuldquote.

<u>netto schuldquote</u>		
bedragen x €1,000	2015	2016
Vaste schulden	€ -	€ 447
Netto vlottende schuld	€ 2.594	€ 3.908
Overlopende passiva	€ 1.011	€ 385
Financiële activa excl. verstrekte leningen	€ -	€ -
Uitzettingen < 1 jaar	€ 5.396	€ 6.516
Liquide middelen	€ -	€ -
Overlopende activa	€ 58	€ 121
Saldo	€ 9.059	€ 11.376
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	€ 15.840	€ 16.725
Saldo / totale baten	57,19%	68,02%

b. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de Omgevingsdienst in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht baten en lasten. Een solvabiliteit tussen 25 en 40% is goed.

<u>Solvabiliteitsratio</u>		
bedragen x €1,000	2015	2016
Eigen vermogen	€ 2.785	€ 2.547
Balanstotaal	€ 6.390	€ 7.287
Solvabiliteitsratio	43,59%	34,95%

c. Structurele exploitatieruimte

Voor de structurele exploitatieruimte geldt dat structureel evenwicht een voorwaarde is voor het toepassen van repressief toezicht. Dit betekent dat structurele lasten inclusief structurele toevoegingen aan bestemmingsreserves maximaal gelijk mogen zijn aan de structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan bestemmingsreserves. Het saldo van structurele baten en lasten wordt nominaal weergegeven, en als percentage van de totale baten.

<u>Structurele exploitatieruimte</u>		
bedragen x €1,000	2015	2016
Totale structurele lasten	€ 14.801	€ 16.685
Totale structurele baten	€ 15.459	€ 16.446
Totale structurele toevoegingen reserves	€ –	€ –
Totale structurele onttrekkingen reserves	€ 20	€ 26
Gerealiseerde totaalsaldo baten	€ 15.534	€ 16.446
Structurele exploitatieruimte	4,36%	-1,29%

Aangezien de Omgevingsdienst geen grondexploitatie kent en geen eigen heffingen heeft zijn de kengetallen voor grondexploitatie en belastingcapaciteit niet opgenomen.

2.5 Kapitaalgoederen

De Omgevingsdienst heeft geen eigen gebouw. Het gebouw aan de Lloydsweg is voor een periode van vijf jaren gehuurd (1 september 2013 tot en met 31 augustus 2018) met een verlengingsoptie van vijf jaren.

Bij het aangaan van de huurovereenkomst is het gebouw deels voor rekening van verhuurder en deels voor rekening van de Omgevingsdienst Groningen verbouwd. De kosten van de verbouw, die voor rekening van de Omgevingsdienst Groningen komen zijn geactiveerd.

2.6 Financiering

Volgens de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.

Treasurybeleid

De treasuryfunctie van de Omgevingsdienst Groningen dient tot:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut.

Het treasurybeleid is nader uitgewerkt in het treasurystatuut.

Geldleningen

Aangezien de provincie Groningen het betalingsverkeer en financiering voor de Omgevingsdienst Groningen regelt, maakt de Omgevingsdienst Groningen voor de schommelingen in de liquiditeitspositie gebruik van de financiële middelen van de provincie Groningen. De hiervoor aan de provincie te betalen vergoeding op de rekening-courant verhouding is lager dan de geldende marktrente.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet van gemeenschappelijke regelingen 8,2% van de primitieve begroting.

De Omgevingsdienst Groningen heeft gelet op het feit dat zij "bankiert" bij de provincie Groningen toestemming gekregen tot overschrijding van de kasgeldlimiet. Wel dient het overzicht van de kasgeldlimiet te worden opgenomen in de jaarstukken.

Het verloop van de kasgeldlimiet in 2016 was als volgt:

(bedragen €1000)	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Omvang begroting	€ 14.444	€ 14.444	€ 17.147	€ 17.147
1. Kasgeldlimiet in %	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
in bedragen	€ 1.184	€ 1.184	€ 1.406	€ 1.406
2. omvang vlottende schuld				
opgenomen gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
schuld in rekening courant	€ -	€ -	€ -	€ -
	€ -	€ -	€ -	€ -
3. Vlottende middelen				
kasgelden	€ -	€ -	€ -	€ -
tegoeden in rekening courant	€ 532	€ 470	€ 200	€ 67
overige uitstaande gelden < 1 jaar				
	€ 532	€ 470	€ 200	€ 67
4. Toets kasgeldlimiet				
totaal netto vlottende schuld (2-3)	€ -532	€ -470	€ -200	€ -67
toegestane kasgeldlimiet (1)	€ 1.184	€ 1.184	€ 1.406	€ 1.406
ruimte	€ 1.716	€ 1.654	€ 1.606	€ 1.473

Renterisiconorm

De renterisiconorm schrijft voor hoeveel maximaal geleend mag worden voor een periode langer dan één jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld (er geldt een drempelbedrag van 2,5 miljoen euro). Dat betekent dat in enig jaar 20% van de vaste schuld mag worden vernieuwd.

De Omgevingsdienst Groningen heeft geen vaste schuld

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	Jaar T:	Jaar T+1:	Jaar T+2:	Jaar T+3:
(1)	Renteherzieningen				
(2)	Aflossingen				
(3)	Renterisico (1+2)	0	0	0	0
(4)	Renterisiconorm	2.889	2.889	3.429	3.429
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	2.889	2.889	3.429	3.429
(5b)=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm				
	Renterisiconorm				
Berekening	Begrotingstotaal jaar T	14.444	14.444	17.147	17.147
(4a)	Percentage	20%	20%	20%	20%
(4b)	Regeling	gemeenschappelijke regeling			
(4)=(4ax4b)/1	Renterisiconorm (van alleen jaar T)	2.889	2.889	3.429	3.429

Schatkistbankieren

De Omgevingsdienst Groningen maakt voor het schatkistbankieren gebruik van de provincie Groningen.

2.7 Bedrijfsvoering

Met de term bedrijfsvoering wordt de sturing en beheersing van alle primaire en ondersteunende processen in een organisatie bedoeld.

Personeel

De medewerkers van de Omgevingsdienst vallen allen onder de gemeentelijke arbeidsvoorwaarden vastgelegd in de CAR/UWO. Met deze medewerkers worden individueel afspraken gemaakt over de te leveren prestaties in zogenaamde planningsgesprekken. Deze bijdragen worden vastgelegd in een Individueel Bijdrage Plan. O.a. op basis hiervan worden beoordelingsgesprekken gevoerd.

In de begroting staat de begrote formatie. Hiertegenover staat de werkelijke bezetting. Het verschil wordt ingezet voor de inhuur van tijdelijke krachten (flexibele schil).

In het jaar 2016 zijn alle personele regelingen waar nodig herschreven, vastgesteld en gepubliceerd. Daarnaast is het functieboek inclusief functiewaarderingen vastgesteld.

De bezwarencommissie personele aangelegenheden heeft bezwaren behandeld waarvan twee bezwaren ongegrond zijn verklaard en de derde nog in behandeling is. Eén van de medewerkers heeft tegen het besluit beroep aangetekend bij de Rechtbank. In het verslagjaar zijn geen externe klachten binnengekomen over medewerkers in dienst van de Omgevingsdienst.

Ziekteverzuim 2016

Het ziekteverzuimpercentage over het jaar 2016 bedraagt 5,67%. Ten opzichte van 2015 (3,23%) betekent dit een stijging van 2,44%. Deze stijging wordt enerzijds veroorzaakt door een toename van het aantal zieke medewerkers, waarvan de helft langdurig met een medische achtergrond (3%). Anderzijds is de meldingsfrequentie gestegen van 1,03 in 2015 naar 1,28 in 2016. Dit betekent dat dezelfde medewerkers zich met een hogere frequentie ziekmelden.

In 2017 wordt een aantal acties uitgezet om het percentage ziekteverzuim te laten dalen. Zo worden leidinggevendenden getraind in het voeren van verzuimgesprekken. Daarnaast worden (preventieve) gesprekken ingepland met medewerkers die zich 3 keer of vaker ziek melden, of als langdurig verzuim dreigt. Ook wordt ingezet op een betere 'signaalfunctie' in het kader van de Wet Verbetering Poortwachter. Tevens worden per kwartaal gesprekken gepland in kader van Sociaal Medisch Team. Op basis hiervan kan in 2017 meer gestuurd worden op het voorkomen en begeleiden van verzuim.

Kosten Inhuur

De totale inhuur voor het primaire proces bedroeg in 2016 € 2.113.000. De onderverdeling is: Toezicht & Handhaving (€ 1.000.000), Vergunningverlening (€ 500.000), Advies (€ 300.000) en Primaire ondersteuning (€ 300.000 mln. o.a. administratieve ondersteuners LOS).

In- en uitstroom

In 2016 zijn 5 medewerkers met een bezetting van 4,7 fte ingestroomd met een vaste of tijdelijke aanstelling. In totaal zijn er 16 medewerkers met een omvang van 13,2 fte uitgestroomd. De vrijgekomen formatie van 8,5 fte is voor zoverre mogelijk ingezet op inhuur.

Wachtgeldverplichting

In 2016 is het dienstverband met een aantal medewerkers beëindigd. Deze medewerkers hebben recht op een wachtgeld uitkering. Het UWV verstrekt deze uitkeringen aan de ex-medewerkers en brengt de door haar betaalde bedragen in rekening bij de Omgevingsdienst. De reden is dat de Omgevingsdienst zelf dit risico draagt.

Voor de in 2016 ontstane wachtgeldverplichtingen is een voorziening wachtgeldverplichting van € 446.000 gevormd. De omvang van deze voorziening is gebaseerd op het aantal ex-medewerkers en een maximale uitkeringstermijn van 36 maanden. Uit deze voorziening worden jaarlijks de door het UWV in rekening gebrachte wachtgelduitkeringen betaald.

De omvang van de voorziening wordt jaarlijks op basis van de te betalen wachtgelduitkeringen getoetst.

Sociaal Statuut

Het huidige Sociaal Statuut kent een looptijd van 5 jaar tot 1 november 2018. In 2017 zal een nieuw sociaal statuut worden vastgesteld.

Opleidingsplan en kwaliteitscriteria

Voor het opleidingsplan was € 521.000 begroot. Opleidingen om op niveau te komen in kader van de kwaliteitscriteria hebben de voorkeur gekregen ten opzichte van overige opleidingswensen. Van het toegekende budget is in werkelijkheid € 341.000 uitgegeven. Door diverse oorzaken zijn bepaalde opleidingen nog niet gestart door medewerkers. Deze zullen gevolgd worden in 2017. Het restant van het opleidingsbudget ad. € 180.000 is daarom doorgeschoven naar 2017.

Bedrijfsongevallen

Er hebben zich in 2016 geen bedrijfsongevallen voorgedaan.

Communicatie

De communicatiemiddelen van de Omgevingsdienst zijn de website, het intranet, het extranet en de interne nieuwsflitsen. Verder zijn er een aantal bijeenkomsten geweest, waarin het personeel is geïnformeerd over onder andere het evaluatieonderzoek en het Verbeterplan.

Financiën

De financiële, personele en salarisadministratie zijn belegd bij de provincie Groningen. Hiervoor zijn dienstverleningsovereenkomsten gesloten voor een periode van vijf jaar. Hierin staat dat de Omgevingsdienst zelf de interne controle op deze bedrijfsprocessen uitvoert. In 2016 is dit tweemaal gedaan namelijk voor de jaarrekening 2016 en de interim controle 2016. Het beleid op het gebied van Financiën en Personeelszaken berust bij de Omgevingsdienst.

Automatisering

De automatisering is voor een periode van 5 jaar, tot 31 augustus 2018, belegd bij de afdeling IVT van de provincie Groningen. Het gaat hier om de zogenaamde "kantoorautomatisering".

Leefomgevingssysteem

Ook in 2016 heeft de Omgevingsdienst de verlengde kabels voor het vastleggen van de gegevens in de VTH applicaties van de 24 opdrachtgevers gebruikt. Per 1 januari 2016 zou de verlengde kabel vervangen worden door het Leefomgevingssysteem (LOS). Dit is echter niet gelukt omdat de definitieve gunning aan Genetics pas in december 2015 formeel was bekrachtigd.

Vanaf januari 2016 is de Omgevingsdienst samen met RUD Drenthe en Genetics begonnen met het inrichten van LOS. Hiervoor is een projectorganisatie ingesteld. Deze bestaat uit de stuurgroep die een programmanager hebben benoemd voor de dagelijkse leiding van dit project. De programmamanager heeft samen met de externe deskundigen en medewerkers van de beide omgevingsdiensten in de periode januari t/m juli hard gewerkt om het LOS in te richten. Vanaf augustus 2016 is bij de RUD

Drenthe het LOS systeem operationeel. De periode augustus tot en met december 2016 heeft de Omgevingsdienst gewerkt aan het opleiden van de medewerkers en de opdrachtgevers om te kunnen werken met LOS. Een onlosmakelijk aspect hierbij is het zaakgericht werken en volledig digital aanleveren van de opdrachten door de opdrachtgevers.

Vanaf 1 januari 2017 werkt de Omgevingsdienst Groningen met het LOS systeem. Een belangrijke mijlpaal is bereikt omdat het werken met een VTH systeem een belangrijk hulpmiddel is voor het uniform werken voor de opdrachtgevers.

Huisvesting

De Omgevingsdienst is gevestigd in het gehuurde pand Lloydsweg 17 te Veendam.

Op grond van de huurovereenkomst komen voor rekening van de verhuurder de kosten van:

- a) het constructieve onderhoud
- b) Het onderhoud van trappen, rioleringen, goten en buitenkozijnen
- c) Vervanging en onderdelen en vernieuwing van de installaties
- d) Het buitenschilderwerk

Het regulier klein onderhoud komt voor rekening van de Omgevingsdienst Groningen. Er is geen onderhoudsplan vastgesteld voor het gebouw.

2.8 Vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb-plicht). Dit is geregeld in de wet *“Modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen”*. De Omgevingsdiensten hebben samen met de Belastingdienst de consequenties van de wetsaanpassing besproken. Het resultaat van dit overleg is dat wanneer een Omgevingsdienst kan aantonen dat de overheidstaken op basis van wetgeving zijn uitgevoerd en dat op alle andere (commerciële) activiteiten geen winst is behaald, een Omgevingsdienst geen Vpb aangifte hoeft te doen.

De Omgevingsdienst kan voor 2016 aantonen dat de overheidstaken op basis van wetgeving zijn uitgevoerd en dat op alle ander (commerciële) activiteiten geen winst is behaald. De Omgevingsdienst hoeft daarom over 2016 geen Vpb aangifte te doen.

2.9 Rechtmatigheid

Controleprotocol

Met de controleverordening is de controle op het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie geregeld. Deze controle wordt uitgevoerd door Deloitte accountants BV.

De accountant controleert de jaarrekening en moet zich een oordeel vormen over:

- a. de vraag of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de lasten en baten en de grootte en samenstelling van het vermogen.
- b. de vraag of de lasten en baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Bij de getrouwheidsvraag gaat het om de vraag of de cijfers kloppen. De rechtmatigheidsvraag is complexer. Het gaat hier om de vraag of de interne en externe wet- en regelgeving is nageleefd. Deze interne en externe wet- en regelgeving is opgenomen in het normenkader. Dit normenkader is een bijlage van het Controleprotocol en dient jaarlijks geactualiseerd te worden.

In het Besluit accountantscontrole Decentrale Overheden zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed.

Voor 2016 zijn de volgende toleranties van toepassing:

Fouten:	maximaal 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves	€ 150.000
Onzekerheden	maximaal 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves	€ 450.000

2.10 Bevindingen

Rechtmatigheidsonderzoek (Financiële rechtmatigheid)

Het rechtmatigheidsonderzoek is intern uitgevoerd. Het onderzoek heeft in twee fasen plaats gevonden met externe ondersteuning. De accountant voert hierop een review uit.

Hieronder worden per onderdeel de bevindingen uiteengezet.

1. Interne controle Proces Personeel

Januari 2016 t/m september 2016

Van de in de steekproef betrokken salarisbedragen is vastgesteld dat de juiste bedragen zijn betaald aan de juiste rechthebbenden. Naar aanleiding van de bevindingen interne controle 2015 heeft de Provincie het aantal personen met bevoegdheden tot muteren in de sub administratie salarissen gewijzigd. Van de 17 medewerkers met autorisatiebevoegdheden zijn er nu zeven medewerkers die ook mutatierechten hebben. Het aantal personen is hiermee tot een absoluut werkbaar minimum terug gebracht.

Oktober 2016 t/m december 2016

Van de in de steekproef getrokken bedragen is vastgesteld dat de juiste bedragen zijn betaald aan de rechthebbenden. De uitzondering hierop zijn twee fouten die gemaakt zijn bij de fiscale uitruil kilometers woon- werkverkeer en eindejaarsuitkering. Door het foutief inlezen van een inleesbestand zijn bij twee medewerkers een hogere vergoeding uitbetaald dan waar recht op bestond. Er zal met de twee medewerkers een terugbetalingsregeling overeengekomen worden.

Naar aanleiding van de bevindingen en adviezen interne controle 2016 zijn de volgende maatregelen getroffen:

- a. De provincie heeft het wachtwoordbeleid en mutatiebevoegdheden aangescherpt,
- b. Er vindt frequent overleg met afdeling Personeel en Salarisadministratie en Omgevingsdienst plaats om het bedrijfsproces salarissen te monitoren,
- c. De afdeling Personeel en Salarisadministratie zal geen inleesbestand meer gebruiken ter voorkoming mutatiefouten salarissen.

2. Interne controle Inkoop en crediteuren

Januari 2016 t/m september 2016 en oktober 2016 t/m december 2016

Met betrekking tot de steekproef uit het proces inkoop en crediteuren is vastgesteld dat het proces de factuurverwerking en de digitale afwikkeling, inclusief de betalingen, goed is verlopen. Duidelijke verbetering ten opzichte van controle 2015 is de aanwezigheid van contracten. Naar aanleiding van de bevindingen en adviezen zijn de volgende maatregelen getroffen:

- a. Er vindt frequent overleg met afdeling Financiën en Omgevingsdienst plaats om het bedrijfsproces Inkoop en Crediteuren te monitoren,
- b. De Omgevingsdienst is gestart met implementatie verplichtingenadministratie en contractmanagementsysteem.

Er is een verschil geconstateerd tussen de maximumbedragen in de budgethouder regeling, € 50.000, en de onder mandaat regeling, € 10.000. Geadviseerd is om beide regelingen met elkaar in overeenstemming te brengen. In 2017 zal dit punt worden opgepakt door de Omgevingsdienst.

3. Frauderisicoanalyse

Januari 2016 t/m december 2016

Interne controle gebruik Ov-kaarten en gebruik bedrijfsauto`s.

De Ov-kaarten worden door de gebruikers gereserveerd in Outlook Agenda. Aan de hand van deze reservering is gecontroleerd op het gebruik hiervan. Niet in alle gevallen is de reservering compleet ingevuld waardoor niet kan worden vastgesteld of er oneigenlijk gebruik is gemaakt van de Ov-kaarten.

Over 2016 zijn de ritten en tankbeurten van de bedrijfsauto`s gecontroleerd. Uit de steekproef op de ritten blijkt dat de bedrijfsauto`s uitsluitend voor zakelijke doeleinden worden gebruikt. Er zijn geen onregelmatigheden geconstateerd. Wel blijft, evenzo als in 2015, een aandachtspunt het invullen juiste kilometerstand voordat getankt wordt.

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2016

(bedragen €1000)				
ACTIVA	31-12-2016		31-12-2015	
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Investerings met een economisch nut	€ 650		€ 937	
		€ 650		€ 937
Totaal vaste activa		€ 650		€ 937
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
- Vorderingen op openbare lichamen	€ 2.204		€ 1.110	
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	€ 4.310		€ 4.254	
- overige vorderingen	€ 2		€ 31	
		€ 6.516		€ 5.395
Overlopende activa				
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	€ 121		€ 58	
		€ 121		€ 58
Totaal vlottende activa		€ 6.637		€ 5.453
Totaal generaal		€ 7.287		€ 6.390

(bedragen in €1000)				
PASSIVA	31-12-2016		31-12-2015	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	€ 777		€ 714	
Bestemmingsreserves	€ 1458		€ 1270	
Gerealiseerde resultaat	€ 312		€ 801	
		€ 2.547		€ 2.785
Voorzieningen				
Voorziening wachtgeldverplichting	€ 447			
		€ 447		
Totaal vaste passiva		€ 2.994		€ 2.785
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Overige schulden	€ 3.908		€ 2.594	
		€ 3.908		€ 2.594
Overlopende passiva				
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	€ 385		€ 947	
Overige vooruitontvangen bedragen, die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	€ -		€ 64	
		€ 385		€ 1011
Totaal vlottende passiva		€ 4.293		€ 3.605
Totaal generaal		€ 7.287		€ 6.390

3.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
1	Primair proces				
1.1	Personeelskosten	€ 9.176	€ 10.193	€ 9.251	€ 942
1.2	Kosten Sociaal Plan	€ –	€ 158	€ 100	€ 58
1.3	Toelagen	€ 163	€ 163	€ 146	€ 17
	totaal	€ 9.339	€ 10.514	€ 9.497	€ 1.017
2	Materiële kosten				
2.1	Technische apparatuur	€ 103	€ 115	€ 45	€ 70
2.2	Vervoerskosten	€ 356	€ 356	€ 184	€ 172
	totaal	€ 459	€ 471	€ 229	€ 242
3	Personele overhead				
3.1	Personeelskosten	€ 1.929	€ 1.863	€ 2.425	€ -562
3.2	Verbeterplan 2016	€ –	€ 517	€ 348	€ 169
3.3	Verbeterplan	€ –	€ –	€ –	€ –
	totaal	€ 1.929	€ 2.380	€ 2.773	€ -393
4	Materiële overhead				
4.1	Huisvesting	€ 440	€ 440	€ 349	€ 91
4.2	Automatisering	€ 1.276	€ 1.276	€ 1.866	€ -590
4.3	Personele kosten	€ 216	€ 521	€ 341	€ 180
4.4	Algemene kosten	€ 245	€ 362	€ 525	€ -163
	totaal	€ 2.177	€ 2.599	€ 3.081	€ -482
5	Projecten				
5.1	Impuls Omgevingsveiligheid BRZO	€ 190	€ 200	€ 219	€ -19
5.2	Impuls Omgevingsveiligheid EV	€ 220	€ 220	€ 248	€ -28
5.3	Impuls Omgevingsveiligheid Informatie/kennis	€ –	€ 21	€ 11	€ 10
5.4	Energiebesparingsaanpak	€ –	€ 79	€ 20	€ 59
5.5	Verdieping VTH Drieslag	€ –	€ 122	€ 57	€ 65
5.6	Maatw erkopdrachten	€ 30	€ 441	€ 549	€ -108
	totaal	€ 440	€ 1.083	€ 1.105	€ -22
6	Onvoorzien				
6.1	Onvoorziene uitgaven	€ 100	€ 100	€ –	€ 100
	totaal	€ 100	€ 100	€ –	€ 100
	totaal lasten	€ 14.444	€ 17.147	€ 16.685	€ 462

Baten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
7	Bijdragen deelnemer				
7.1	Deelnemersbijdragen	€ 13.841	€ 13.877	€ 13.877	€ 0
7.2	Terugdraaien taakstelling	€ -	€ 948	€ 914	€ 34
	totaal	€ 13.841	€ 14.825	€ 14.790	€ 35
8	Overige baten				
8.1	Baten projecten	€ 410	€ 642	€ 597	€ 45
8.2	Baten maatw erkopdrachten	€ 30	€ 441	€ 550	€ -109
8.3	Bijdragen Projectfase	€ -	€ 463	€ 218	€ 245
8.4	Overige baten	€ 163	€ 163	€ 291	€ -128
	totaal	€ 603	€ 1.709	€ 1.656	€ 53
	totaal baten	€ 14.444	€ 16.534	€ 16.446	€ 88
	Saldo van baten en lasten				
	Saldo van baten en lasten	€ -	€ -613	€ -238	€ -375
	Reservemutaties				
9.1	stortingen in reserves	€ -	€ 370	€ 370	€ -
9.2	onttrekkingen aan reserves	€ -	€ 983	€ 648	€ 335
	Saldo reservemutaties	€ -	€ 613	€ 278	€ 335
	Aanvullende reservemutaties				
9.3	aanvullende stortingen in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
9.4	aanvullende onttrekkingen aan reserves	€ -	€ -	€ 272	€ -272
	Saldo aanvullende reservemutaties	€ -	€ -	€ 272	€ -272
	Gerealiseerd resultaat				
	Gerealiseerd resultaat	€ -	€ -	€ 312	€ -312

3.3 Toelichtingen

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij

moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven

Slijtende investeringen worden met ingang van het jaar nadat de investering is gereed gekomen of is verworven op jaarbasis afgeschreven. De afschrijving geschiedt op basis van annuïteit.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Technische installaties in gebouwen	15
Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair	10
Software, automatiseringsapparatuur, telefooninstallaties	3 tot 5
Verbouwingen	1 tot 10 Termijn is afhankelijk van looptijd huurcontract, inclusief optietermijn verlenging

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.4 Toelichting op de balans per 31 december 2016

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende investeringen met een economisch nut:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Bedrijfsgebouwen	536	610
Machines, apparaten, installaties	48	96
Overige materiële vaste activa	66	231
Totaal	650	937

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2015	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2016
Bedrijfsgebouwen	610	-	-	74	-	-	536
Machines, apparaten, installaties	96	-	5	43	-	-	48
Overige materiële vaste activa	231	-	-	165	-	-	66
Totaal	937	-	5	282	-	-	650
Bedragen x €1000							

In het boekjaar zijn geen aanschaffingen geactiveerd. Onder desinvesteringen is de afboeking van een vernielde geluidsmeter opgenomen. De afschrijvingen zijn vermeld in de staat van materiële vaste activa (Bijlage 1).

VLOTTENDE ACTIVA

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen < 1 jaar	Balanswaarde 31-12-2016	Voorziening oninbaar	Balanswaarde 31-12-2016	Balanswaarde 31-12-2015
Bedragen x €1000				
Vorderingen op openbare lichamen	2.204	-	2.204	1.110
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	4.310	-	4.310	4.254
Overige vorderingen	2	-	2	31
Totaal	6.515	-	6.515	5.395

Liquide middelen

De Omgevingsdienst Groningen heeft geen eigen bankrekening en houdt geen kas aan.

Overlopende activa

In het verslagjaar is voor een bedrag € 120.700 aan facturen betaald die ten laste van het boekjaar 2017 dienen te komen, dit betreft de vooruitbetaalde kosten LOS en overig vooruitbetaalde kosten.

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	121	58
Totaal	121	58

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Algemene reserve	777	714
Bestemmingsreserves	1.458	1.270
Gerealiseerde resultaat	312	801
Totaal	2.546	2.785

Het verloop van het eigen vermogen in 2016 was als volgt:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2015	Toe- voeging	Ont- trekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van voorziening wachtgeld- verplichting	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016
Algemene reserve	714	-	-	63	-	-	777
Bestemmingsreserves							
Eenmalig	893	-	236	-	-	-	657
Afschrijving techn. Apparatuur	62	-	-	15	-	26	51
Sociaal Statuut	75	-	-	-	-	-	75
Implementatie LOS	240	-	-	-	-	-	240
Reserve Aardbevingen EV	-	-	-	156	-	-	156
Reserve Evaluatie ODG	-	-	38	50	-	-	12
Reserve maatregelen Verbeterplan	-	370	348	517	272	-	267
	1.270	370	622	738	272	26	1.458
Gerealiseerd resultaat	801	312	-	-801	-	-	312
Totaal	2.785	682	622	-0	272	26	2.546

Onder bestemming resultaat staan de toevoegingen en onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar. Onder de vermindering ter dekking van afschrijvingen staan de verminderingsverminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De bestemmingsreserves hebben het volgende doel:

Reserve eenmalige projectkosten

Bij vaststelling van de jaarstukken 2013 is deze bestemmingsreserve gevormd, specifiek ter dekking van de kosten van het Leefomgevingssysteem. In het verslagjaar is een bedrag van € 235.987 onttrokken. Het saldo van deze reserve is op 31 december 2016 € 657.073.

Na besluitvorming door het AB op 22 juni 2017 kan dit bedrag vrijvallen ten gunste van de bestemmingsreserve overhead 2017/2018.

Reserve Sociaal Statuut

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is deze bestemmingreserve gevormd ter dekking van de extra kosten in verband met vergoedingen reiskosten woon-werkverkeer op grond van het Sociaal Statuut. Deze reserve wordt aangewend nadat de door de deelnemers in de projectfase gestorte bedragen uitgeput zijn.

Na besluitvorming door het AB op 22 juni 2017 kan dit bedrag vrijvallen ten gunste van de bestemmingsreserve overhead 2017/2018.

Reserve afschrijving technische apparatuur

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is deze bestemmingreserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten van in 2014 aangeschafte technische apparatuur. De reserve is gevormd voor een bedrag van € 61.694, Hiervan is in het verslagjaar € 25.708 benut. In het verslagjaar is een bedrag van € 14.900 in de reserve gestort vanuit het resultaat 2015.

Na besluitvorming door het AB op 22 juni 2017 kan dit bedrag vrijvallen ten gunste van de bestemmingsreserve overhead 2017/2018.

Reserve Implementatie Leefomgevingssysteem

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is deze bestemmingreserve gevormd ter dekking van de kosten van vervanging van eigen medewerkers die ingezet gaan worden t.b.v. de implementatie van het Leefomgevingssysteem. Het saldo van deze reserve per einde boekjaar bedraagt dan € 240.203. In het verslagjaar is er geen onttrekking geweest.

Reserve Aardbeving Externe Veiligheid

Vanuit het resultaat 2015 is deze reserve gevormd tot een bedrag ad € 156.480. Het Algemeen Bestuur heeft op 25 november 2016 ingestemd met het Projectplan Externe Veiligheid en Aardbevingen. Einddatum is 31 december 2017.

Reserve Evaluatie ODC

Vanuit het resultaat 2015 is deze reserve gevormd voor een bedrag van € 50.000, voor de dekking van de kosten van het BMC rapport. Dit rapport heeft € 38.260 gekost.

Na besluitvorming door het AB op 22 juni 2017 kan dit bedrag vrijvallen ten gunste van de bestemmingsreserve overhead 2017/2018.

Reserve Maatregelen Verbeterplan

Deze reserve is gevormd uit:

1. € 517.000 storting rekening resultaat 2015 ter dekking van kosten directeur a.i. , afwikkeling dienstverband voormalige directeur, directiesecretaris en financieel expert
2. € 370.000 storting bijdrage deelnemers verbeterplan, jaarschijf 2016

Onttrekking:

1. € 245.000 kosten ter dekking van kosten directeur a.i., afwikkeling dienstverband voormalige directeur, directiesecretaris en financieel expert.
2. € 272.000 is ingezet voor dekking van de in de exploitatie opgenomen kosten voor de in 2016 ontstane wachtgeldverplichtingen voor een aantal ex- medewerkers van de Omgevingsdienst. Hiervoor is in 2016 een voorziening wachtgeldverplichting getroffen.

Het totaal van de onttrekkingen is € 517.000, zodat het gehele bedrag van het rekeningresultaat 2015 is benut.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerde resultaat van € 312.000 is op de balans verantwoord.

Voorzieningen

Onder voorzieningen zijn opgenomen:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Voorziening wachtgeldverplichting	447	-
Totaal	447	-

Dit betreft een voorziening betreffende in 2016 ontstane wachtgeldverplichtingen van € 447.000. De omvang van deze voorziening is gebaseerd op het aantal ex-medewerkers en een maximale uitkeringstermijn van 36 maanden. Uit deze voorziening worden jaarlijks de door het UWV in rekening gebrachte wachtgelduitkeringen betaald.

De omvang van de voorziening wordt jaarlijks op basis van de te betalen wachtgelduitkeringen getoetst.

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.908	2.594
Overlopende passiva	385	1.011
Totaal	4.293	3.605

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Overige schulden	3.908	2.594
Totaal	3.908	2.594

Overlopende passiva:

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Bedragen x €1000	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	€ 385	€ 947
Overige vooruitontvangen bedragen, die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	€ -	€ 64
Totaal	385	1.011

De in de balans opgenomen ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren worden als volgt gespecificeerd:

	Saldo	Ontvangen	Vrijgevallen	Saldo
Bedragen x €1000	31-12-2015	bedragen	bedragen	31-12-2016
Kosten Sociaal plan	299	–	100	199
Kosten Opleidingsplan	305	–	119	186
Kosten Leefomgevings-systeem	344	–	344	–
Totaal	947	–	563	385

In 2016 zijn op deze posten de volgende kosten gemaakt:

Opleidingsplan	€ 119.000
Reiskosten woon-werkverkeer	€ 100.000
Kosten leefomgevingssysteem (projectkosten)	€ 344.000
Totaal vrijgevallen bedrag verslagjaar	€ 563.000

	Saldo	Ontvangen	Vrijgevallen	Saldo
Bedragen x €1000	31-12-2015	bedragen	bedragen	31-12-2016
Energiebesparingsaanpak	64	–	64	–
	64	–	64	–

Het bestede bedrag voor dit project in 2016 is € 64.000.

Langlopende financiële verplichtingen

De Omgevingsdienst is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

- a. Huurovereenkomsten
  - b. Operationele leasecontracten
  - c. Overige meerjarige verplichtingen
- a. Huurovereenkomsten
De Omgevingsdienst Groningen huurt het gebouw Lloydsweg 17 te Veendam van 1 september 2013 tot en met 31 augustus 2018 met een optie tot verlenging voor nog vijf jaren tot en met 31 augustus 2023. De huursom bedraagt € 121.800 per jaar.
- b. Leasecontracten
De Omgevingsdienst Groningen leaset een achttal bedrijfsauto's via de provincie Groningen. In februari 2016 is er een Toyota Yaris en in augustus 2016 een Toyota Auris aan toegevoegd. Het raamcontract is voor onbepaalde tijd aangegaan en kan per direct worden opgezegd. Per voertuig is een specifiek contract aangegaan. Het betreft hier operationele leasecontracten. Voor een overzicht van het totale bestand wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Voertuig	aantal	startdatum	aantal maanden	leasebedrag / maand / auto
Peugeot Partner	2	06-11-2013	72	€ 466
Mitsubishi Pick Up	1	06-01-2014	60	€ 568
Ford Fiësta	2	06-11-2013	72	€ 302
Ford Fiësta	1	06-11-2013	72	€ 312
Toyota Yaris	1	01-02-2016	72	€ 339
Toyota Auris	1	15-08-2016	72	€ 475

c. Meerjarige verplichtingen

De Omgevingsdienst Groningen heeft de ondersteuning van de financiële en personele en salarisadministratie voor de periode van 1 november 2013 t/m 31 december 2018 uitbesteed aan de provincie Groningen. De overeengekomen vergoeding bedraagt € 198.500 per jaar. De Omgevingsdienst Groningen heeft voor de inrichting van de infrastructuur en het beheer van de ICT-voorzieningen voor een periode van 1 september 2013 t/m 31-8-2018 een Dienstverleningsovereenkomst gesloten met de provincie Groningen. De overeengekomen vergoeding bedraagt € 370.000 per jaar, te verhogen met afschrijvingslasten. Aan het einde van het jaar vindt een afrekening plaats op basis van de werkelijke kosten.

3.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016

1. Personeelskosten primair proces

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
1	Primair proces				
1.1	Personeelskosten	€ 9.176	€ 10.193	€ 9.251	€ 942
1.2	Kosten Sociaal Plan	€ -	€ 158	€ 100	€ 58
1.3	Toelagen	€ 163	€ 163	€ 146	€ 17
totaal		€ 9.339	€ 10.514	€ 9.497	€ 1.017

1.1. Personeelskosten, voordeel € 942.000.

Om te kunnen voldoen aan de gevraagde productie van de opdrachtgevers is in de voorjaarsnota een begrotingswijziging van € 723.000 voor de inhuur van extra personeel opgenomen. Dit bedrag bestaat uit € 404.000 compensatie voor de door de medewerkers ingezette uren implementatie LOS en € 319.000 voor het niet volledig kunnen voldoen aan het efficiënt werken. Dit laatste is ook opgemerkt in het Evaluatie rapport van BMC. In de begrotingswijziging is ook een bedrag van € 295.000 meegenomen voor de voor de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB). Het betreft 7 maanden te betalen vakantiegeld 2016 in 2017.

Achteraf zijn de extra beschikbare middelen van € 723.000 niet nodig geweest om de gevraagde producten, de uitvoering van de projecten en het meerwerk te kunnen leveren. De reden is dat LOS later dan gepland live is gegaan. Per 1 januari 2017 is LOS operationeel gegaan. Verder zijn er een aantal vacatures later ingevuld.

Een aantal doorgevoerde efficiëncymaatregelen, zoals het risico gestuurd toetsen bouw, het werken met digitale checklisten bij toezicht & handhaven en een aanpassing van de Codi checklisten hebben ervoor gezorgd dat er werkelijk meer productieve uren beschikbaar kwamen voor het uitvoeren van de reguliere taken.

1.2 Kosten Sociaal Plan, voordeel € 58.000.

Medewerkers die als gevolg van plaatsing bij de Omgevingsdienst in 2013 extra woon/werk-kilometers moeten maken, hebben op grond van artikel 12 van het Sociaal Statuut gedurende een periode van vier jaar na plaatsing, recht op een vergoeding van de extra te rijden kilometers. Veel medewerkers hebben gekozen om het belaste deel (€ 0,09) in 2013 te laten uitkeren en per jaar de werkelijke gereden kilometers tegen € 0,19 te declareren. Voor zover medewerkers minder kilometers hebben gedeclareerd dan vooraf bekend ontstaat het recht op uitkering van dit verschil in december. In 2016 is in totaal € 100.000 aan medewerkers betaald. Dit bedrag wordt onttrokken aan de in 2013 door de deelnemers betaalde bijdrage projectfase (zie 8.3). In de begroting is hiervoor € 158.000 meegenomen.

1.3 Te verhalen toelagen, voordeel € 17.000.

Het betreft de kosten van toelagen van medewerkers die gebaseerd zijn op de rechtspositie van hun oude werkgever. Tegenover deze kosten staan echter ook opbrengsten (zie 8.4). In 2016 zijn deze kosten € 17.000 lager dan begroot.

2. Materiele kosten primair proces

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
2	Materiële kosten				
2.1	Technische apparatuur	€ 103	€ 115	€ 45	€ 70
2.2	Vervoerskosten	€ 356	€ 356	€ 184	€ 172
totaal		€ 459	€ 471	€ 229	€ 242

2.1 Technische apparatuur, voordeel € 70.000.

In werkelijkheid zijn de kosten € 70.000 lager dan begroot door lagere kosten voor onderhoud technische apparatuur en software.

2.2 Vervoerskosten, voordeel € 172.000.

Het voordeel van € 172.000 bestaat grotendeels uit de lagere kosten voor de uitbetaalde kilometer vergoeding aan de medewerkers wanneer zij hun eigen auto zakelijk gebruiken.

3. Personeelskosten overhead.

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
3	Personele overhead				
3.1	Personeelskosten	€ 1.929	€ 1.863	€ 2.425	€ -562
3.2	Verbeterplan 2016	€ -	€ 517	€ 348	€ 169
3.3	Verbeterplan	€ -	€ -	€ -	€ -
totaal		€ 1.929	€ 2.380	€ 2.773	€ -393

3.1. Personeelskosten overhead, nadeel € 562.000

De werkelijke kosten van Management, Afdelingshoofden/Teamleiders, Secretariaat, Ondersteuning, P&O, F&C, Communicatie, Huisvesting zijn € 125.000 hoger dan begroot. Het nadeel bestaat uit de vervanging van langdurige zieke medewerkers. Ingaande 2016 is er een dotatie gedaan aan de voorziening wachtgeldverplichting ad € 437.000. Deze dotatie was niet begroot.

3.2 Verbeterplan, voordeel € 169.000

Het Algemeen Bestuur heeft op 16 september 2016 ingestemd met het Verbeterplan 2016–2018. De totale kosten van dit plan zijn ca. € 1,3 mln. De kosten worden gedekt uit de verhoging van de deelnemersbijdragen in 2016 (€ 370.000) en in 2017 en 2018 elk jaar € 474.000. Het bedrag voor 2016 is gestort, conform het besluit van het Algemeen Bestuur, in de Reserve Maatregelen Verbeterplan.

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 in juni 2016 heeft het Algemeen Bestuur besloten om € 517.000 te bestemmen voor de Reserve Maatregelen Verbeterplan voor de dekking van de kosten:

- Afwikkeling dienstverband voormalig directeur– secretaris
- Kosten van de ad– interim directeur
- Kosten van de directiesecretaris
- Kosten van de financieel expert.

Via een begrotingswijziging bij de voorjaarsnota zijn € 517.000 als kosten opgenomen en voor hetzelfde bedrag een onttrekking aan de reserve maatregelen Verbeterplan.

De werkelijke kosten in 2016 zijn voor de afwikkeling dienstverband voormalig directeur en de kosten van de ad–interim directeur, directie secretaris en de financieel expert € 245.000.

Voor de uitvoering van het Verbeterplan is in 2016 € 103.000 betaald voor het inhuren van programmamanager en programmasecretaris.

De totale werkelijke kosten zijn € 348.000 dit is € 169.000 lager dan begroot.

Tegenover deze lagere kosten van € 169.000 staat ook een lagere onttrekking aan de reserve maatregelen Verbeterplan (zie 9.2).

4. Materiele overhead

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
4	Materiële overhead				
4.1	Huisvesting	€ 440	€ 440	€ 349	€ 91
4.2	Automatisering	€ 1.276	€ 1.276	€ 1.866	€ -590
4.3	Personele kosten	€ 216	€ 521	€ 341	€ 180
4.4	Algemene kosten	€ 245	€ 362	€ 525	€ -163
totaal		€ 2.177	€ 2.599	€ 3.081	€ -482

4.1. Huisvesting, voordeel € 91.000

De werkelijke huisvestingskosten zijn € 91.000 lager dan begroot. Dit voordeel bestaat grotendeels uit lagere onderhoudskosten voor het gebouw en de technische installaties.

4.2 Automatisering, nadeel € 590.000

De kosten voor automatisering zijn € 590.000 hoger dan begroot.

De verklaring hiervoor is:

1. In de begroting zijn de projectkosten voor LOS niet begroot, de werkelijke kosten zijn € 235.000. Deze kosten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve éénmalige projectkosten, zie ook punt 9 reservemutaties.
2. Hogere beheerskosten VTH–systeem (LOS) € 110.000. Dit betreft incidentele aanloopkosten voor configuratie, migratie en koppelingen van LOS.
3. Eénmalig hogere kosten € 45.000 voor vergoedingen aan drie deelnemers voor licenties voor hun VTH–systeem. De oorzaak van deze kosten zijn gelegen in de latere implementatie van het LOS– systeem.

4. Niet begrote kosten voor de aanschaf in 2016 van de digitale checklisten. Op het moment van het opstellen van de begroting 2016 waren deze kosten nog niet bekend het betreft een bedrag ad € 60.000.
5. Niet begrote licentiekosten kantoorautomatisering € 140.000. Deze structurele kosten zijn door de provincie Groningen pas in 2016 in rekening gebracht.

4.3 Personele kosten, voordeel € 180.000

De personele kosten (opleidingskosten) zijn € 180.000 lager dan begroot.

Voor de opleidingen is € 521.000 begroot. De samenstelling van dit bedrag is: het reguliere budget € 216.000 (2% van de loonsom) en € 305.000 uit de door de deelnemers in 2013 betaalde bijdrage voor de projectfase.

In 2016 is aan opleidingen € 341.000 besteed. Hiervan komt € 216.000 ten laste van het begrote reguliere budget en € 125.000 ten laste van de bijdrage projectfase. Dit betekent dat de onttrekking uit de bijdrage projectfase € 125.000 is in plaats van € 305.000 (zie 8.3).

4.4 Algemene kosten, nadeel € 163.000

De algemene kosten zijn € 163.000 hoger dan begroot. Het nadeel bestaat uit niet begrote kosten voor inhuren externe deskundigen:

- Juridisch advies
- Werving en selectie
- Ondersteuning
- Scholing van de ondernemingsraad
- Onderzoek / rapport BMC

Verder hogere kosten zijn gemaakt voor de Arbodienst. De kosten van het onderzoek / rapport BMC zijn gedekt uit de reserve evaluatie ODG (zie 9.2).

5. Projecten

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
5	Projecten				
5.1	Impuls Omgevingsveiligheid BRZO	€ 190	€ 200	€ 219	€ -19
5.2	Impuls Omgevingsveiligheid EV	€ 220	€ 220	€ 248	€ -28
5.3	Impuls Omgevingsveiligheid Informatie/kennis	€ -	€ 21	€ 11	€ 10
5.4	Energiebesparingsaanpak	€ -	€ 79	€ 20	€ 59
5.5	Verdieping VTH Drieslag	€ -	€ 122	€ 57	€ 65
5.6	Meerwerkopdrachten	€ 30	€ 441	€ 549	€ -108
totaal		€ 440	€ 1.083	€ 1.105	€ -22

5.1 t/m 5.5. Projecten, voordeel € 87.000

De werkelijke ingezette uren zijn lager dan begroot, dit levert een voordeel op van € 87.000. De reden is dat een aantal projecten in 2016 niet zijn afgerond en doorlopen naar 2017.

Tegenover deze lagere kosten staan echter ook lagere baten van € 45.000 (zie ook 8.1). Per saldo een voordeel van € 42.000.

5.6. Meerwerkopdrachten voordeel € 108.000

In 2016 zijn voor de deelnemers op basis van contracten in totaal voor € 549.000 extra werkzaamheden uitgevoerd. De kosten zijn € 108.000 hoger dan begroot. Tegenover deze hogere kosten staan echter ook hogere opbrengsten van € 109.000 (zie 8.2).

6. Onvoorzien

Lasten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
6	Onvoorzien				
6.1	Onvoorziene uitgaven	€ 100	€ 100	€ -	€ 100

Voor onvoorzien was een stelpost opgenomen. Hiervan is geen gebruik gemaakt in het verslagjaar 2016.

7. Bijdrage deelnemers

Baten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
7	Bijdragen deelnemer				
7.1	Deelnemersbijdragen	€ 13.841	€ 13.877	€ 13.877	€ 0
7.2	Terugdraaien taakstelling	€ -	€ 948	€ 914	€ 34
totaal		€ 13.841	€ 14.825	€ 14.790	€ 35

7.1 Deelnemersbijdragen

De door de deelnemers aangeleverde formatie voor het primaire proces is conform het bedrijfsplan de basis voor de verrekening van de kosten met de deelnemers voor de eerste jaren.

Voor de berekening van de deelnemersbijdragen zijn de volgende verdeelsleutels afgesproken:

- De personeelskosten primair proces zijn verdeeld op basis van de ingebrachte loonkosten (formatieomvang én inschaling).
- De overige structurele kosten zijn verdeeld op basis van de ingebrachte formatie.

7.2 Terugdraaien taakstelling, voordeel € 34.000

De gemeente Groningen heeft geen bijdrage in euro's betaald maar het te betalen bedrag naar rato ingezet in een fte. Hierdoor is de bijdrage € 34.000 lager dan begroot.

8. Projecten

Baten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
8	Overige baten				
8.1	Baten projecten	€ 410	€ 642	€ 597	€ 45
8.2	Baten maatw erkopdrachten	€ 30	€ 441	€ 550	€ -109
8.3	Bijdragen Projectfase	€ -	€ 463	€ 218	€ 245
8.4	Overige baten	€ 163	€ 163	€ 291	€ -128
totaal		€ 603	€ 1.709	€ 1.656	€ 53

8.1 Baten projecten, nadeel € 45.000

De baten zijn € 45.000 lager dan begroot (zie ook 5.1. t/m 5.5).

8.2 Baten meerwerkopdrachten, voordeel € 109.000

Met diverse deelnemers zijn meerwerk contracten afgesloten voor het uitvoeren van extra taken die niet opgenomen zijn in de jaaropdrachten. Het totaal van deze contracten is € 109.000 hoger dan begroot. Tegenover deze hogere baten staan echter ook hogere lasten. Zie punt 5.6.

8.3. Bijdragen Projectfase, nadeel € 245.000

De deelnemers hebben in 2013 een bijdrage betaald voor de projectfase. Uit deze bijdrage worden de kosten voor een nieuw VTH systeem, opleidingen kwaliteitscriteria en Kosten Sociaal Plan (km vergoeding woon- werkverkeer) betaald.

De bijdrage uit de projectfase is voor 2016 begroot op € 463.000. Dit bedrag bestaat uit € 305.000 voor opleidingen en € 158.000 kosten Sociaal Plan.

De werkelijke kosten in 2016 die gedekt worden uit de bijdrage projectfase zijn € 218.000 bestaande uit € 100.000 Sociaal Plan en € 118.000 voor opleidingen kwaliteitscriteria.

Dit betekent dat de bijdragen projectfase € 245.000 lager zijn dan begroot. In 2017 is dit bedrag nog beschikbaar voor de te dekken kosten Sociaal Plan en opleidingen kwaliteitscriteria.

8.4 Overige baten, voordeel € 128.000

Het betreft de bij deelnemers in rekening gebrachte kosten van toelagen van medewerkers die gebaseerd zijn op de rechtspositie van hun oude werkgever. Tegenover deze baten staan echter ook kosten. Deze baten en lasten zijn € 26.000 hoger dan begroot. Daarnaast is er éénmalig € 102.000 gefactureerd aan de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde, wegens extra uitgevoerde werkzaamheden. Verder zijn hier de vergoedingen meegenomen voor Landelijk Meldpunt Afval en Samenwerking Uniformering Kwaliteit (SUK).

9. Reservemutaties

Baten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
Reservemutaties					
9.1 stortingen in reserves	€	-	€ 370	€ 370	€ -
9.2 onttrekkingen aan reserves	€	-	€ 983	€ 648	€ 335
Saldo reservemutaties	€	-	€ 613	€ 278	€ 335

9.1 Stortingen in reserves

Dit betreft het resultaat uit de voorjaarsnota 2016. Besloten is het bedrag ad € 370.000 aan te wenden voor het Verbeterplan 2016/2017.

9.2 Onttrekkingen aan reserves

Bedragen x €1000	begroot	realisatie	voor- / nadeel
Enmalige projectkosten	404	236	168
Afschrijving techn. Apparatuur	12	26	-14
Reserve maatregelen Verbeterplan	517	348	169
Reserve Evaluatie ODG	50	38	12
	983	648	335

Met het opmaken van de jaarrekening is gebleken, dat bovenstaande bedragen in totaliteit niet geheel hoeven te worden onttrokken. Onderstaand een overzicht van de onttrekkingen per post in het verslagjaar:

- *Reserve éénmalige projectkosten LOS van € 236.000*

Dit betreft projectkosten LOS die niet meer ten laste van de balanspost onder Vlottende Passiva konden worden gebracht. Het betreft de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen (éénmalige bijdrage van de deelnemers bij de start van de Omgevingsdienst voor kosten VTH systeem, sociaal plan en opleiding kwaliteitscriteria).

- *Reserve afschrijving technische apparatuur van € 26.000*
De werkelijke onttrekking is € 14.000 hoger dan begroot.
Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is deze bestemmingreserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten van in 2014 aangeschafte technische apparatuur. De reserve is gevormd voor een bedrag van € 61.694,
- *Reserve Maatregelen Verbeterplan 2016 / 2017 van € 348.000*
  1. € 245.000 kosten ter dekking van kosten directeur a.i. , afwikkeling dienstverband voormalige directeur, directiesecretaris en financieel expert.
  2. € 103.000 kosten verbeterplan jaarschijf 2016 betreft inhuur programmamanagers en programmasecretaris. Het restant van 2016 wordt doorgeschoven naar 2017. Dit is conform gemaakte afspraken met het Algemeen Bestuur.
- *Reserve Evaluatie ODG van € 38.260*
De kosten van het door BMC opgestelde Verbeterplan ad € 38.260 zijn verwerkt in de reserve Maatregelen Verbeterplan 2016 / 2017.

Baten bedragen x € 1.000		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil
Aanvullende reservemutaties					
9.3	aanvullende stortingen in reserves	€ –	€ –	€ –	€ –
9.4	aanvullende onttrekkingen aan reserves	€ –	€ –	€ 272	€ -272
Saldo aanvullende reservemutaties		€ –	€ –	€ 272	€ -272

9.4 Aanvullende onttrekkingen aan reserves

€ 272.000 is ingezet voor dekking van de in de exploitatie opgenomen kosten voor de in 2016 ontstane wachtgeldverplichtingen voor een aantal ex- medewerkers van de Omgevingsdienst. Hiervoor is in 2016 een voorziening wachtgeldverplichting getroffen. Hierover dient het AB op 22 juni bij de vaststelling van de jaarrekening besluitvorming te nemen.

3.6 Verantwoording Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is per 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De maximumnorm van de WNT bedraagt 100 procent van een ministersalaris. Deze norm geldt niet alleen voor topfunctionarissen, maar voor alle medewerkers in de publieke en semipublieke sector.

Onder de definitie van topfunctionaris vallen:

- De leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen van een rechtspersoon die valt onder de WNT;
- De hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan;
- Degene of degenen belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

Het bezoldigingsmaximum van de WNT in 2016 is voor de Omgevingsdienst Groningen € 179.000. Dit maximum is van toepassing op de directeur. Voor de leden van het algemeen en dagelijks bestuur bedraagt het WNT-maximum 10% van het bezoldigingsmaximum (= € 17.900); voor de voorzitter van het algemeen bestuur/ dagelijks bestuur bedraagt het WNT-maximum 15% van het bezoldigingsmaximum (= € 26.850).

In 2016:

- a. is een uitkering wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionaris betaald;
- b. is geen bezoldiging boven het WNT-maximum aan overige functionarissen betaald;
- c. is geen ontslaguitkering boven het WNT-maximum betaald aan overige functionarissen.

bedragen x € 1	dhr. G.J.J. Nieuwe Weme	Mw S.M.M. Borgers
Functiegegevens	directeur – secretaris	directeur – secretaris a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2016	jan t/m aug	mei t/m dec
Individueel WNT-maximum	179.000	147.000
Beloning	68.583	144.305
Belastbare onkostenvergoedingen	1.660	0
Beloningen betaalbaar op termijn	8.799	0
Uitkering beëindiging dienstverband	25.000	0
Subtotaal	104.042	144.305
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	104.042	144.305
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	jan t/m dec	n.v.t.
Beloning	94.699	
Belastbare onkostenvergoedingen	1.921	
Beloningen betaalbaar op termijn	13.756	
Totaal bezoldiging 2015	110.376	

bedragen x € 1	dhr. P.H.R. Brouns	dhr. M. van Bostelen	dhr. J.W. van de Kolk	dhr. B. Huizing	dhr. K. Berghuis	dhr. IJ. Rijzebol	dhr. H. Sienot	dhr. J. van Keulen	dhr. M de Haan	dhr. P. van Veen	dhr. J.G. Lindeman	mw J. van Schie	dhr. R. Honnef
Functiegegevens	voorzitter	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	nov t/m dec	jan t/m dec
Individueel WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900
Beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015													
Aanvang en einde functievervulling in 2015	mei t/m dec	n.v.t.	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	n.v.t.	jan t/m dec
Beloning	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Belastbare onkostenvergoedingen	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Beloningen betaalbaar op termijn	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Totaal bezoldiging 2015	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0		0

bedragen x € 1	mw K. Dekker	dhr. P. Prins	dhr. J. Vos	dhr. J. Borg	Mw H.G. van den Aker	dhr. J. van Mannekes	Mw A. Woortman	mw G. Brongers	dhr. N.A. van de Nadort	dhr. A. Hammenga	dhr. S. Lok	dhr. R. Michels	dhr. H. Bakker
Functiegegevens	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	nov t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec	jan t/m dec
Individueel WNT-maximum	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900
Beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015													
Aanvang en einde functievervulling in 2015	n.v.t.	jan t/m dec	jan t/m dec	dec t/m dec	jan t/m dec	nov t/m dec	dec t/m dec	n.v.t.	jan t/m dec	jan t/m dec	mei t/m dec	mei t/m dec	mei t/m dec
Beloning		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2015		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0

3.7 Deelnemersbijdragen

Deelnemer	Personeelskosten		Overige kosten		Correctie overdracht VVGB inrichtingen		Correctie overdracht BRZO/RIE-4 inrichtingen		Deelnemers bijdrage na correctie	Dekking Verbeterplan	totale deelnemers bijdrage
	in % van loonkosten	bijdrage loonkosten	in % van ingebrachte formatie	Bijdrage overige kosten							
Totaal	100	€ 8.942.500	100	€ 4.898.000	€ -	€ 36.124	€ 13.876.624	€ 948.500	€ 14.825.124		
Provincie Groningen	50,3	€ 4.501.110	46,85	€ 2.294.698	€ -2.532.831	€ 450.000	€ 4.712.977	€ 477.417	€ 5.190.394		
Gemeente Appingedam	0,4	€ 314.14	0,37	€ 18.153	€ 33.538	€ -7.398	€ 75.707	€ 3.332	€ 79.039		
Gemeente Bedum	0,2	€ 17.453	0,21	€ 10.085	€ 8.915	€ -7.297	€ 29.156	€ 1.851	€ 31.007		
Gemeente Bellingwedde	2,0	€ 174.526	2,06	€ 100.851	€ 26.746	€ -8.647	€ 293.476	€ 18.511	€ 311.987		
Gemeente Delfzijl	10	€ 85.518	1,01	€ 49.417	€ 319.251	€ -19.426	€ 434.760	€ 9.071	€ 443.831		
Gemeente Eemsum	0,4	€ 35.487	0,42	€ 20.506	€ 181.277	€ -16.417	€ 220.854	€ 3.764	€ 224.618		
Gemeente Groningen/Ten Boer	3,7	€ 327.358	3,71	€ 181.532	€ 351.940	€ -126.348	€ 734.482	€ 34.722	€ 769.204		
Gemeente Grootegast	0,3	€ 23.270	0,27	€ 13.447	€ 104.011	€ -9.771	€ 130.957	€ 2.468	€ 133.425		
Gemeente Haren	0,3	€ 27.714	0,34	€ 16.809	€ 13.585	€ -12.991	€ 45.116	€ 2.940	€ 48.056		
Gemeente Hoogeveen-Sappemeer	11,3	€ 1.007.857	11,41	€ 558.715	€ 406.281	€ -21.035	€ 1.951.818	€ 106.900	€ 2.058.717		
Gemeente Leek	3,0	€ 271.112	3,16	€ 154.638	€ 54.341	€ -13.790	€ 466.301	€ 28.756	€ 495.057		
Gemeente Loppersum	0,4	€ 33.742	0,40	€ 19.498	€ 22.076	€ -9.639	€ 65.676	€ 3.579	€ 69.255		
Gemeente de Marne	3,6	€ 322.460	4,05	€ 198.340	€ 81.086	€ -11.700	€ 590.186	€ 34.202	€ 624.388		
Gemeente Marum	0,3	€ 27.658	0,31	€ 15.128	€ 24.199	€ -8.337	€ 58.648	€ 2.934	€ 61.581		
Gemeente Menterwolde	2,9	€ 257.284	3,23	€ 158.000	€ 90.426	€ -9.375	€ 496.335	€ 27.289	€ 523.624		
Gemeente Oldambt	1,6	€ 142.530	1,68	€ 82.362	€ 160.050	€ -29.087	€ 355.854	€ 15.118	€ 370.971		
Gemeente Pekela	1,4	€ 123.103	1,46	€ 71.268	€ 45.900	€ -8.467	€ 231.804	€ 13.057	€ 244.861		
Gemeente Slochteren	0,7	€ 58.214	0,67	€ 32.945	€ 39.906	€ -14.017	€ 117.048	€ 6.175	€ 123.222		
Gemeente Stadskanaal	8,0	€ 713.807	8,99	€ 440.383	€ 160.899	€ -21.930	€ 1.293.159	€ 75.711	€ 1.368.870		
Gemeente Veendam	2,7	€ 245.625	2,90	€ 142.200	€ 199.107	€ -17.960	€ 568.972	€ 26.053	€ 595.024		
Gemeente Vlagtwedde	4,2	€ 378.940	4,74	€ 231.957	€ 86.181	€ -14.951	€ 682.127	€ 40.193	€ 722.320		
Gemeente Winsum	0,1	€ 11.635	0,14	€ 6.723	€ 59.860	€ -10.767	€ 67.451	€ 1.234	€ 68.686		
Gemeente Zuidhorn	1,4	€ 124.684	1,64	€ 80.345	€ 63.256	€ -14.523	€ 253.762	€ 13.225	€ 266.986		
Totaal	100,00	€ 8.942.501	100,00	€ 4.898.000	€ -	€ 36.124	€ 13.876.625	€ 948.500	€ 14.825.125		
						minus credit	Gemeente Groningen		-34.722		
									14.790.403		

3.8 Datering opmaak jaarrekening

Veendam, XX april 2017

P.H.R. Brouns

S.M.M. Borgers

(voorzitter)

(secretaris)

3.9 Vaststelling Algemeen Bestuur

Vastgesteld door het Algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Groningen
In de openbare vergadering van 22 juni 2017

P.H.R. Brouns

S.M.M. Borgers

(voorzitter)

(secretaris)

3.10 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

4 BIJLAGEN

Bijlage 1. Overzicht van materiële vaste activa

Omschrijving	berekening	looptijd	annuïteit	aanschafwaarde 1/1	vermeerdering dienstjaar	vermindering dienstjaar	aanschafwaarde 31/12	afschrijving 1/1	afschrijving dienstjaar	boekwaarde 1/1	boekwaarde 31/12	rente dienstjaar	kapitaallast
investering gebouw	ann	10	€ 44.433,84	€ 420.846,42	€ -	€ -	€ 420.846,42	€ 80.853,00	€ 41.033,90	€ 339.993,42	€ 298.959,51	€ 3.399,93	€ 44.433,84
investering inrichting gebouw	ann	10	€ 35.327,82	€ 334.600,50	€ -	€ -	€ 334.600,50	€ 64.283,44	€ 32.624,64	€ 270.317,06	€ 237.692,42	€ 2.703,17	€ 35.327,82
Werkplekken ca 2014	ann	10	€ 3.858,94	€ 36.549,18	€ -	€ -	€ 36.549,18	€ 3.493,45	€ 3.528,38	€ 33.055,73	€ 29.527,35	€ 330,56	€ 3.858,94
				€ 791.996,10	€ -	€ -	€ 791.996,10	€ 148.629,89	€ 77.186,93	€ 643.366,21	€ 566.179,28	€ 6.433,66	€ 83.620,59
investering ICT	ann	3	€ 138.703,52	€ 407.925,00	€ -	€ -	€ 407.925,00	€ 270.594,78	€ 137.330,22	€ 137.330,22	€ -	€ 1.373,30	€ 138.703,52
investering website	ann	3	€ 6.878,65	€ 20.230,00	€ -	€ -	€ 20.230,00	€ 13.419,46	€ 6.810,54	€ 6.810,54	€ -	€ 68,11	€ 6.878,65
Leefomgevingsysteem	ann	5	€ -	€ -	€ 579.987,43	€ 579.987,43	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
PSU's 2014	ann	3	€ 12.886,92	€ 37.900,25	€ -	€ -	€ 37.900,25	€ 12.507,92	€ 12.633,00	€ 25.392,33	€ 12.759,33	€ 253,92	€ 12.886,92
Ipads etc	ann	3	€ 11.013,32	€ 32.390,00	€ -	€ -	€ 32.390,00	€ -	€ 10.689,42	€ 32.390,00	€ 21.700,58	€ 323,90	€ 11.013,32
werkplekken 2015	ann	3	€ 7.106,46	€ 20.900,00	€ -	€ -	€ 20.900,00	€ -	€ 6.897,46	€ 20.900,00	€ 14.002,54	€ 209,00	€ 7.106,46
				€ 519.345,25	€ 579.987,43	€ 579.987,43	€ 519.345,25	€ 296.522,16	€ 174.360,64	€ 222.823,09	€ 48.462,45	€ 2.228,23	€ 176.588,87
Technische apparatuur 2014	ann	3	€ 19.169,09	€ 56.376,00	€ -	€ -	€ 56.376,00	€ 20.535,96	€ 18.810,69	€ 35.840,04	€ 17.029,36	€ 358,40	€ 19.169,09
Geluidmeter	ann	3	€ 5.429,81	€ 15.969,00	€ -	€ 5.323,00	€ 10.646,00	€ -	€ 5.270,12	€ 15.969,00	€ 5.375,88	€ 159,69	€ 5.429,81
Digitale checklisten	ann	3	€ 6.443,42	€ 18.950,00	€ -	€ -	€ 18.950,00	€ -	€ 6.253,92	€ 18.950,00	€ 12.696,08	€ 189,50	€ 6.443,42
				€ 91.295,00	€ -	€ 5.323,00	€ 85.972,00	€ 20.535,96	€ 30.334,73	€ 70.759,04	€ 35.101,32	€ 707,59	€ 31.042,32
				€ 1.402.636,35	€ 579.987,43	€ 585.310,43	€ 1.397.313,35	€ 465.688,01	€ 281.882,30	€ 936.948,34	€ 649.743,05	€ 9.369,48	€ 291.251,78

(bedragen x €)

<u>Uitsplitsing naar balansposten</u>													
<u>Gebouwen</u>													
investering gebouw	ann	10	€ 44.433,84	€ 420.846,42	€ -	€ -	€ 420.846,42	€ 80.853,00	€ 41.033,90	€ 339.993,42	€ 298.959,51	€ 3.399,93	€ 44.433,84
investering inrichting gebouw	ann	10	€ 35.327,82	€ 334.600,50	€ -	€ -	€ 334.600,50	€ 64.283,44	€ 32.624,64	€ 270.317,06	€ 237.692,42	€ 2.703,17	€ 35.327,82
				€ 755.446,92	€ -	€ -	€ 755.446,92	€ 145.136,44	€ 73.658,55	€ 610.310,48	€ 536.651,93	€ 6.103,10	€ 79.761,65
<u>Machines en apparaten</u>													
PSU's 2014	ann	3	€ 12.886,92	€ 37.900,25	€ -	€ -	€ 37.900,25	€ 12.507,92	€ 12.633,00	€ 25.392,33	€ 12.759,33	€ 253,92	€ 12.886,92
Technische apparatuur 2014	ann	3	€ 19.169,09	€ 56.376,00	€ -	€ -	€ 56.376,00	€ 20.535,96	€ 18.810,69	€ 35.840,04	€ 17.029,36	€ 358,40	€ 19.169,09
Geluidmeter	ann	3	€ 5.429,81	€ 15.969,00	€ -	€ 5.323,00	€ 10.646,00	€ -	€ 5.270,12	€ 15.969,00	€ 5.375,88	€ 159,69	€ 5.429,81
Digitale checklisten	ann	3	€ 6.443,42	€ 18.950,00	€ -	€ -	€ 18.950,00	€ -	€ 6.253,92	€ 18.950,00	€ 12.696,08	€ 189,50	€ 6.443,42
				€ 129.195,25	€ -	€ 5.323,00	€ 123.872,25	€ 33.043,88	€ 42.967,73	€ 96.151,37	€ 47.860,65	€ 961,51	€ 43.929,24
<u>Overige MVA</u>													
Werkplekken ca 2014	ann	10	€ 3.858,94	€ 36.549,18	€ -	€ -	€ 36.549,18	€ 3.493,45	€ 3.528,38	€ 33.055,73	€ 29.527,35	€ 330,56	€ 3.858,94
investering ICT	ann	3	€ 138.703,52	€ 407.925,00	€ -	€ -	€ 407.925,00	€ 270.594,78	€ 137.330,22	€ 137.330,22	€ -	€ 1.373,30	€ 138.703,52
investering website	ann	3	€ 6.878,65	€ 20.230,00	€ -	€ -	€ 20.230,00	€ 13.419,46	€ 6.810,54	€ 6.810,54	€ -	€ 68,11	€ 6.878,65
Leefomgevingsysteem	ann	5	€ -	€ -	€ 579.987,43	€ 579.987,43	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ipdas etc	ann	3	€ 11.013,32	€ 32.390,00	€ -	€ -	€ 32.390,00	€ -	€ 10.689,42	€ 32.390,00	€ 21.700,58	€ 323,90	€ 11.013,32
werkplekken 2015	ann	3	€ 7.106,46	€ 20.900,00	€ -	€ -	€ 20.900,00	€ -	€ 6.897,46	€ 20.900,00	€ 14.002,54	€ 209,00	€ 7.106,46
				€ 517.994,18	€ 579.987,43	€ 579.987,43	€ 517.994,18	€ 287.507,69	€ 165.256,02	€ 230.486,49	€ 65.230,47	€ 2.304,86	€ 167.560,88
				€ 1.402.636,35	€ 579.987,43	€ 585.310,43	€ 1.397.313,35	€ 465.688,01	€ 281.882,30	€ 936.948,34	€ 649.743,05	€ 9.369,48	€ 291.251,78

(bedragen x €)

Bijlage 2. Overzicht van reserves

	Boekwaarde 31-12-2015	Toe- voeging	Ont- trekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van voorziening wachtgeld- verplichting	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016
Bedragen x €1.000							
<u>Algemene reserve</u>	714	–	–	63	–	–	777
<u>Bestemmingsreserves</u>							
Eenmalig	893	–	236	–	–	–	657
Afschrijving techn. Apparatuur	62	–		15		26	51
Sociaal Statuut	75	–	–	–	–	–	75
Implementatie LOS	240	–	–	–	–	–	240
Reserve Aardbevingen EV	–			156			156
Reserve Evaluatie ODG	–		38	50			12
Reserve maatregelen Verbeterplan	–	370	348	517	272		267
	1.270	370	622	738	272	26	1.458
<u>Gerealiseerd resultaat</u>	801	312	–	–801	–	–	312
Totaal	2.785	682	622	–0	272	26	2.546

Bijlage 3. Algemene beschouwing Omgevingsdienst Groningen 2016

Inleiding

Voordat in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de realisatie van de producten en diensten in 2016 worden in dit hoofdstuk op drie onderdelen de ontwikkelingen geschetst. In 2016 heeft de evaluatie van de organisatie geleid tot een Verbeterplan. De laatste 3,5 maand van 2016 is gewerkt aan het voor elkaar krijgen van een aantal projecten die onderdeel uitmaken van dit Verbeterplan. Het resultaat hiervan wordt beschreven in paragraaf 2.2. In paragraaf 2.3 wordt uiteengezet wat het concern heeft gedaan buiten de primaire producten en diensten. Hierin beschrijven we ook de projecten. In paragraaf 2.4 wordt uiteengezet wat we op het gebied van bedrijfsvoering hebben waargemaakt.

Realisatie en ontwikkelingen in relatie tot het Verbeterplan

Het Verbeterplan is 16 september 2016 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het Verbeterplan kent twee programma's: 'de basis op orde' en 'de klant centraal'. Per jaar wordt een jaarprogramma van het Verbeterplan opgesteld. Voor beide programma's wordt beschreven welke projecten en deelprojecten gerealiseerd moeten worden. De basis op orde gaat vooral in op standaardisering en uniformering van werkprocessen om uiteindelijk te komen tot een output gefinancierde organisatie. De klant centraal is een waarden gedreven programma waarbij we de kernwaarden betrouwbaarheid – integer handelen, deskundigheid en durf, implementeren. Het jaarprogramma 2016 van het Verbeterplan is volledig gerealiseerd, en we kunnen stellen dat dit de relatie ten goede komt. Dit geeft ons moed om de komende jaren vast te houden aan de koers van dit plan.

De basis op orde

In het programma de 'basis op orde' is één uniforme *dienstverleningsovereenkomst* gerealiseerd. Deze overeenkomst bestempelt de samenwerkingsrelatie en de wijze waarop we dit doen. Tevens zijn we gekomen tot een *mandaatbesluit*. Aangezien we af wilden van de vierentwintig verlengde kabels, waarmee we in elkaars zaaksystemen konden werken, hadden we in 2015 al besloten om samen met de RUD Drenthe een nieuw zaakstelsel aan te schaffen. Het afgelopen jaar hebben we alle voorbereidingen getroffen om over te gaan naar het nieuwe stelsel, onder de noemer *LOS* – leefomgevingssysteem. Een zaakstelsel dat gekoppeld is aan al onze producten en diensten die in de *PDC matrix* zijn vastgelegd. Met dit nieuwe stelsel kunnen we niet alleen zaken goed registreren, maar zien we ook hoe ver we zijn met onze productie, kunnen we excessen zien (waar kost het ons meer uren dan anders), zijn we minder kwetsbaar omdat collega's elkaars zaken kunnen inzien en overnemen indien nodig, zijn we in staat betere rapportages te maken dan voorheen en kan de klant ons volgen. *Tijdschrijven*, en de nieuwe spelregels hierbij helpen de dienst de bedrijfsvoering te optimaliseren. Met de tijdschrijfcijfers heeft de dienst sturingsinformatie. Met de DVO's, de mandaatbesluiten en de PDC matrix konden we het afgelopen jaar met u samen de *jaaropdrachten 2017* bepalen.

De klant centraal

In het programma 'de klant centraal' is de relatie tussen de deelnemers verbeterd door het Dagelijks Bestuur naast verantwoordelijkheid voor *inhoudelijke portefeuilles* (HRM, Financiën, kwaliteit, communicatie en ICT), ook *accounthouder* te laten zijn van de deelnemers. Alle DB-leden zijn in 2016 op bezoek geweest bij de deelnemers tijdens de *zomertour*. Tijdens deze tour werden alle knelpunten en rafelranden van het afgelopen jaar en jaren daarvoor besproken en waar nodig opgelost.

De Omgevingsdienst hield *informatiebijeenkomsten* voor raadsleden en statenleden. In deze bijeenkomsten stonden de begroting en het Verbeterplan centraal.

Daarnaast zijn MT-leden mee gegaan met de gesprekken met onze accountmanagers om sneller vanuit de inhoud tot oplossingen te komen. *Accountmanagement* kreeg een nieuw profiel en er zijn tijdelijk twee functionarissen aangetrokken totdat de nieuwe accountmanagers zijn geworven.

Om beter te acteren op het primaire proces en beter te kunnen sturen, paste de dienst de *organisatiestructuur* aan, naar een tijdelijk model. De focus is komen te liggen op zes teamleiders (voorheen waren dit er 4), die de komende jaren hun medewerkers ondersteunen om de productie te halen, initiatieven te nemen voor efficiënter werken, de kwaliteit te borgen, de organisatiecultuur te realiseren en de medewerkers te begeleiden in alle veranderingen die op hun afkomen. Er hebben verschuivingen plaatsgevonden zodat er zes logische teams zijn ontstaan met eenzelfde span of control. De teams zijn:

1. Advies;
2. vergunningverlening bouw en bijzondere wetten;
3. vergunningverlening milieu;
4. toezicht en handhaving bouw, bodem, bijzondere wetten en BOA;
5. toezicht en handhaving milieu en
6. BRZO.

De topstructuur is vooralsnog versoberd. Er is enkel sprake van:

- een directeur;
- een afdelingshoofd primair proces (tevens plaatsvervangend directeur);
- een afdelingshoofd ondersteuning.

De komende jaren zullen we onderzoeken welke definitieve topstructuur past bij de dienst.

Met de jaaropdrachten 2017 kon u als opdrachtgever aangeven welke werkzaamheden u het komend jaar/jaren wilde afnemen. We lieten de *gedwongen winkelnering* van voorgaande jaren los. De dienst heeft de laatste maanden van het jaar geanticipeerd op uw vraag door de *interne schuif*.

Met andere woorden: medewerkers voeren nog steeds hetzelfde werk uit, maar er is een verschuiving van taakomvang per taak. De focus voor het komend jaar ligt op meer toezicht en handhaving bodem. We verwachten dat dit een duurzame vraag van u is. Uw vraag en de wensen van de dienst kwamen bij elkaar in uitgangspunten voor *mobiliteitsbeleid en vitaliteit*.

Het Management heeft het afgelopen jaar twee keer twee heidagen georganiseerd. Bedoeld om elkaar in positie te brengen, *rolvast* te worden, *aan te spreken* op de nieuwe cultuur, houding en gedrag. Waarbij we steeds beter worden om professioneler en zakelijker met elkaar om te gaan op de door ons geformuleerde kernwaarden. Die dagen zijn input geweest voor *de teamplannen*, die een component werk- en werkverdeling kennen op basis van uw vraag, een opgave voor de verandering van de organisatie en specifiek voor ieder team, en opleidings- en leer behoeftes in beeld brengen. De teamplannen geven een koers voor het komend jaar waar de afspraak is gemaakt voor alle personeelsleden: voer uit wat je wat je aan het begin van het jaar in je Individueel Bijdrage Plan (IBP) hebt afgesproken!

Het *medewerkerstevredenheidsonderzoek* dat in het Verbeterplan gepland stond voor het afgelopen jaar is verplaatst naar het eerste kwartaal van 2017. Het project is inmiddels, in samenspraak met een interne projectgroep, opgestart.

Realisatie en ontwikkelingen in relatie tot het primaire proces

Samenwerking, Uniformering en Kwaliteitsborging BRZO-Noord

De RUD Drenthe, de FUMO en de Omgevingsdienst Groningen voeren in opdracht van de drie colleges van Gedeputeerde Staten van Drenthe, Friesland en Groningen, de VTH-taken voor wat betreft de BRZO/RIE-4 taken uit in de provincies Drenthe, Friesland en Groningen. De uitvoering vindt plaats onder coördinatie van de Omgevingsdienst Groningen. De directeur van de Omgevingsdienst Groningen is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering van deze taken. Gedeputeerde Staten blijven het bevoegd gezag voor deze inrichtingen.

De rapporten en aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer (voorjaar 2016) geven aan dat harmonisatie en efficiëntie van de uitvoering van de taken centraal moeten staan. In 2016 zijn de eerste concrete stappen gezet in het verder optimaliseren van de samenwerking en uniformering tussen de drie noordelijke uitvoeringsdiensten. De basis van deze optimalisatie is het project "Samenwerking, Uniformering en Kwaliteitsborging" dat doorloopt in 2017. Doel is om eind 2017 de samenwerking binnen Brzo+ (voor zover het gaat om de taken van de uitvoeringsdiensten) uit te voeren als ware het één organisatie. De schotten tussen de organisaties worden dan ook weggenomen. Een mooi voorbeeld is de vorming van een pool van toezichthouders die op elkaars grondgebied inspecteren en daarmee een nog efficiëntere uitvoering kunnen waarborgen.

Piketdienst Omgevingsdienst Groningen

De omgevingsdienst heeft in 2016 voor haar opdrachtgevers de bereikbaarheidsdienst uitgevoerd. Dit betreft de behandeling van klachten, informatiemeldingen door bedrijven en meldingen van ongewone voorvallen bij bedrijven.

- Klachten die het piket behandelt, zijn doorgaans overlastsituaties die veroorzaakt worden tijdens bedrijfsprocessen, waarbij omwonenden hinder ervaren. Hierbij moet gedacht worden aan geluidsoverlast, stof en stank (de meest voorkomende klachten).
- Bedrijven zijn wettelijk verplicht bij het bevoegd gezag melding te doen van ongewone voorvallen of afwijkingen van de reguliere bedrijfsvoering waarbij milieugevolgen ontstaan of kunnen ontstaan (hoofdstuk 17 Wm).
- Verder ontvangen wij van bedrijven meldingen over afwijkingen van reguliere bedrijfssituaties, die geen ongewoon voorval zijn. Het betreft dan bijvoorbeeld een melding over stillegging van een installatie voor onderhoud e.d.

Wij hebben veel stankklachten over het bedrijf ESD in Farmsum ontvangen. Daarnaast hebben in 2016 enkele ongewone voorvallen plaatsgevonden bij BRZO bedrijven, waarbij de piketmedewerker in die situaties de eerste maatregelen ter voorkoming van uitbreiding van het milieurisico of gevaar voor de omgeving heeft genomen.

Vanuit de piket- en toezichtfunctie is de Omgevingsdienst regelmatig betrokken bij incidenten en ongewone voorvallen.

Risico gestuurd toetsen bouw

In 2016 is in samenwerking met de Wabo-gemeenten en de provincie Groningen voor het bouwdeel het risico gestuurd toetsen ontwikkeld. Per bouwactiviteit zijn de risico's geïnventariseerd en daarmee ook een toetsingsniveau voor zowel vergunningverlening als toezicht (en in relatie daarmee ook de

constructieve toets, juridische toets etc.) bepaald. Op basis van dit model is daarmee ook het kwaliteitsniveau en kengetal per product bepaald. Hiermee wordt de beschikbare capaciteit op de juiste manier ingezet, namelijk daar waar de risico's zijn. Hierdoor zijn we in staat efficiënter te werken en kunnen we meer doen in minder uren.

Digitale checklisten

Op het gebied van Toezicht en Handhaving is het gebruik van Digitale Checklisten verder geïmplementeerd naar de diverse disciplines, zoals APV en type C milieubedrijven. Digitale checklisten werden al gebruikt bij bouw, milieu en asbest. Voor speciale projecten zijn checklisten op maat gemaakt.

Daarnaast zijn er in 2016 ook andere verbeteringen doorgevoerd. De meldingen voor het Besluit bodemkwaliteit komen via XML bestanden automatisch binnen. Aan de hand van deze meldingen worden automatisch een dossier aangemaakt en checklisten gegenereerd.

De CODI checklisten zijn zodanig aangepast dat bij een ongewoon voorval de doormeldingen aan het bevoegd gezag en andere betrokken instanties automatisch worden doorgezet. Met de bestaande checklisten of door de Omgevingsdienst Groningen zelf ontwikkelde en/of aangepaste checklisten is het toezicht vormgegeven. Voor de WABO taken wordt het toezicht uitgevoerd met digitale checklisten.

Businesscase Haren

De raad van de gemeente Haren heeft zich negatief uitgesproken over een fusie met de stad Groningen en Ten Boer. Aangezien er wel geanticipeerd werd op deze fusie, is een aantal functies ten behoeve van VTH milieutaken bij de gemeente Haren niet ingevuld. In 2016 is een businesscase opgesteld voor de overname van deze taken door de Omgevingsdienst. Het college van B&W van Haren heeft ingestemd met de businesscase. De volgende stap is besluitvorming in de gemeenteraad en het AB van de Omgevingsdienst. Om in de tussenliggende periode de continuïteit te garanderen voert de Omgevingsdienst de milieutaken tijdelijk uit via een meerwerkopdracht.

Businesscase Slochteren

De gemeente Slochteren heeft aangegeven dat ze met het oog op de fusie met Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer de milieu- en bouwtaken bij de Omgevingsdienst wil beleggen. Hiermee wordt het takenpakket van de 3 gemeenten geharmoniseerd. In 2016 is gestart met het opstellen van een businesscase. In januari 2017 wordt gewerkt aan de afronding van de businesscase zodat besluitvorming in Slochteren en bij de Omgevingsdienst kan plaatsvinden. Via een meerwerkopdracht is het mogelijk de taken desgewenst eerder over te dragen.

Taken op het gebied van APV en bijzondere wetten

De Omgevingsdienst voert voor een beperkt aantal deelnemers taken uit op het gebied van APV en bijzondere wetten. Enkele van deze deelnemers hebben –als gevolg van de aanstaande herindelingen– aangegeven dat ze deze taak bij voorkeur wil terugtrekken. Aangezien de Omgevingsdienst haar taken kwantitatief en kwalitatief goed wil uitvoeren is in 2016 besloten een onderzoek te starten. Het doel is te onderzoeken of 1) de Omgevingsdienst robuust genoeg is om de taken te blijven uit te voeren en 2) te bepalen wat de consequenties zijn om in zijn geheel te stoppen met de uitvoering van APV taken en bijzondere wetten.

Bsbm- taken en BOA werkzaamheden

Per 1 mei 2012 is het instrument Bestuurlijke Strafbeschikking milieu (BSBm) wettelijk beschikbaar voor bestuurlijk bevoegde gezagen. De directeurs van de Omgevingsdiensten zijn zelfstandig bevoegd voor de uitvoering hiervan. Voor zover een Omgevingsdienst per 1 mei 2012 nog niet was gestart, gold

dat in de overgangstermijn tot oprichting van de Omgevingsdienst de bevoegdheid lag bij Gedeputeerde Staten. Overdracht van de bevoegdheid vindt plaats op verzoek en nadat de Omgevingsdienst de nodige faciliteiten heeft geregeld. Inmiddels is de overdracht in 2016 een feit geworden.

Met de Bsbm heeft het bevoegde gezag een instrument in handen dat bedoeld is om de handhavingsamenwerking tussen bestuur en OM te verbeteren en een adequate ondersteuning van het bestuursrecht te realiseren. Bij politiek–bestuurlijk gevoelige zaken wordt het voornemen tot oplegging van een Bsbm altijd eerst met het betrokken overheidsorgaan besproken.

De directeur van de Omgevingsdienst heeft de beleidsvrijheid om te bepalen voor welke milieudelicten de Bsbm mag worden ingezet (binnen de feitenlijst van de AMvB). Om deze beleidsvrijheid te borgen is de noodzaak om de BOA's daar in te zetten waar ze ter versterking van het bestuurlijk optreden nodig zijn. Dit betekent dat de inzet per deelnemer per jaar variabel is.

Voor een overzicht van de aantallen voor u als deelnemer wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van dit jaarverslag.

Acteren op wijzigingen in wet- en regelgeving

Op 14 april 2016 is de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving in werking getreden. De wet is een invulling van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en regelt de randvoorwaarden voor gemeenten en provincies om tot een hogere kwaliteit van VTH te komen. Zo is het basistakenpakket van de omgevingsdiensten wettelijk vastgelegd en zijn gemeenten verplicht een verordening kwaliteit VTH te hebben.

Naast de wet komt er ook nog een AMvB VTH en een wijziging van het Besluit Omgevingsrecht. In het concept AMvB VTH wordt een vertaalslag gemaakt van de Package Deal (basistakenpakket) naar het Besluit Omgevingsrecht (Bor).

Op basis van de invoering van de wet is in de provincie Groningen een uniforme 'Verordening Kwaliteit VTH' en een 'Toezicht- en Handhavingstrategie WABO provincie Groningen' tot stand gekomen. In 2017 wordt gekeken naar de impact van deze twee documenten en de implementatie daarvan.

Realisatie en ontwikkeling in relatie tot de bedrijfsvoering

Realisatie producten planning & control cyclus

In afwachting van de uitkomsten van de evaluatie is door het DB besloten de jaarrekening en de begroting 2017 on hold te zetten. Om die reden zijn voor en tijdens de zomervakantie de volgende Planning en Control documenten vastgesteld:

- *Jaarrekening 2015*
Het overschot uit de jaarrekening hebben we bestemd voor de verbeteropgave van dit jaar en de kosten voor een aantal interim functionarissen die ons moesten helpen om de verbeterlag te maken.
- *Herziene begroting 2016*
We stelden een herziene begroting 2016 vast waarbij we de efficiencykorting terugdraaiden. De dienst deed zelfstandig het voorstel om niet te korten, maar terug te geven aan de deelnemers (vanaf de jaarrekening 2018) als zichtbaar is dat de dienst in control is.
- *Begroting 2017 – en herziene begroting 2017*
Er werd een begroting 2017 opgesteld die we na vaststelling van het Verbeterplan konden herzien – herziene begroting 2017.

- *Voor- en najaar rapportage*

We maakten een sobere voor- en najaar rapportage die enkel cijfermatig van aard was.

De Omgevingsdienst haalde bij alle afdelingen het inhuurbudget weg en maakte hiervan een *centraal budget*. Tijdens de maandelijkse *dashboard* gesprekken met de directie kan een teamleider hier aanspraak op maken om zijn productie te realiseren. Om het management beter te laten functioneren stelde ze een vacature vast voor een directiesecretaris en herijkte ze het profiel van de communicatie medewerker. Hiervoor is de werving in 2016 opgestart.

Telefonische bereikbaarheid

Gelet op het Verbeterplan en het centraal stellen van de klant, is de telefonische bereikbaarheid van ODG, het contact met klanten en de daaruit voortkomende verbeterde dienstverlening naar burgers en bedrijven een relevant en actueel onderwerp. In 2016 is aangegeven dat ODG hierin stappen wil maken, zodat een snellere informatievoorziening, hogere klanttevredenheid en efficiëntere afhandeling van zaken wordt gerealiseerd. In combinatie met een inventarisatie van het noodzakelijke IT applicatielandschap binnen de organisatie in 2017, wordt de inrichting en het gebruik van de telefooncentrale herijkt. De daaruit voortvloeiende verbetermogelijkheden worden medio 2017 opgepakt.

Interne communicatie met de organisatie

De interne communicatie met de organisatie werd vanaf mei pro actiever. De verandering valt of staat in goede verbinding met de medewerkers. Ondanks dat de organisatie het als top-down kan ervaren, kunnen we zeggen dat er geïnvesteerd is in een open toegankelijke wijze van communiceren. Iedere week kon het personeel de blog van de directeur lezen, werd er direct na het MT een MT-flits opgesteld waarbij de medewerkers de besluiten van het MT konden lezen, waren er stand-ups bij de diverse teams waarbij de teamleider datgene wat in het MT was besproken nog mondeling toelichtte, was er een wekelijkse donderdagmiddag borrel waar het MT spelende onderwerpen besprak en investeerde de WOR bestuurder in de relatie met de OR om wekelijks een kop koffie te drinken. De dienst organiseerde een zomer BBQ en een kerstfeest, waarbij ook onze deelnemers van harte welkom waren.